

et az es
ti zsidó
napila;
utáns
m
nem
kre sem vállalkozunk.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Sztáca Ean on L. Púp (v. Brassau.) 10
Telefon 9-77.
Ejelli telefon (Lyon da) 187
TELÖFIZET. SI. RA
Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Egyhónapra 110
KÜLFÖLDI ELOFIZETESI ARAK
Egy óra 1 dollar (vagy ennek
megfelelő más pénznem.)
Egy évre 10 dollar.
Hirdetések
tarifa szerint vétetnek fel.

Nincs kegyelem!

Béke van. Az orosz-kínai fronton 400 kilométeres szakaszon törnek előre Kína belseje felé a győzelmes orosz csapatok. Száz-számra hullanak az életek, rombolódnak össze vasúti vonalak, bombák repülnek és halottak hullái terülnek el a mongol földön. A Kellogg-paktum mindazonáltal érvényben van. Szerte a széles földkereken forradalmak, lázadások, kiömlő véráradat. De azért béke van.

Ahol még nem dörögnek a fegyverek, ott csaknem a fegyverek brutálitásával tombol a gazdasági harc. Kis, letepert nemzetekre ölmos csizmákkal mehezdednek rá a győztes, nagy államok hitelező hatalmasai. A világháború után tízezer évvel, amikor normális viszonyok között már mindenek el kellett volna felejtődnie: egy kis délszláv népet meg akarunk fosztani létezésé utolsó gazdasági alapjaitól is. Bulgária nem akar, mert nem tud fizetni jóvátételt, erre visszállítják az adósok börtönét, — egy egész népre vonatkoztatva. Fekölt szívű hatalmasok, akik leszerelésről, békéről, megértésről szavalnak; Schlyock kegyetlenségével hasitanak bele a szegény adós husába. Bulgáriában a jóvátételi biztos megjelent az államvasutak vezérigazgatóságának épületében és lefoglalta a bolgár vasutak 400 millió lévás évi jövedelmét. Ugylát-szik: ez is hozzátartozik a békéhez és a megértéshez.

Ezek után szertefoszlanak azok az utolsó illúziók is, melyeket eddig Európa jelenlegi hatalmasainak békeszándékához és emberi érzéseikhez fűztünk. Ilyen gazdasági és pénzügyi brutálitásra még a diadalmas poroszok sem vették fel az 1871 után. A francia nép akkor legalább fizetőképessége teljében állott; a legyőzött bolgár nép azonban a leg-sötétebb nyomorúsággal és kétségbe-esséssel küzd. Még sincsen számára kegyelem. A nyugati államok pénzügyi hatalmasainak szíve csak a profitig terjed. Amint a profit veszélyeztetve van: ez a „szív” megszűnik dobogni, megszűnik érezni, megszűnik kiméletes lenni. Adós fizess, vagy pusztulj el! — ez lapidárisan erkölcsüknek és gondolkodásuknak magva. Meg kell adni, nem szentimentális természetek.

Azonban a hurt nem lehet végsőkig feszíteni. Az a kiméletlenség, amellyel a nyugati győztesek hatalmasai a legyőzött kis népekre tenyerelnek rá: egy még beláthatatlan következményű konfliktus kiinduló pontja lehet. A türelem régi erénye a szenvedőknek és az elnyomottaknak. De ha egyszer ezt a türelmet szétfeszítik, akkor nyomában a kétségbeesés furiái támadnak fel. Ezek a furiák rombolva fognak majd előtörni oduikból. Bulgáriában és Magyarországon a hangulat végsőkig kiélezett. Nagyön is hasonlít ahhoz a hangulathoz, amely a világháború kitörésének pillanatában feküdt meg a balkáni népek lelkét. Nagyon is alkalmas arra, hogy a legszükségesebb irányzatokat igazolják és keltsék életre, minden üldözés ellenére. Már pedig, ha Bulgáriában és Magyarországon az antant ki fogja erőszakolni az újabb jóvátételi összegek fizetését, akkor a kétségbeesett tömegeknek nem lesz más útjuk, mint belevetni magukat egy önvédelmi háború, vagy egy romboló forradalom karjaiba. A balkáni tüzfészek nagyon könnyen újra fellángolhat. Mindezt azonban nyugaton nem látják, mert nem akarják látni. Azt hiszik, hogy fegyverrel és el-

nyomással mindent meg lehet oldani, még a megoldatlant is. Ezért fordul ma minden tekintet Bulgáriára és Magyarországra. A jóvátételi probléma e pillanatban nemcsak ennek a két országnak kritikusi problémája, hanem az egész világnak. A nagy mámor, mely a győztes hatalmakat a világháború győzelmes befejezése után el-

fogta, — kezdi megteremni bürokráciáit is. Az öröm korai volt. Akik azt hitték, hogy az igazságtalanságokkal a béke magvát vetették el, azoknak most látniuk kell, hogy csak az új zavarok s az új konfliktusok magvát tették el. Mindenütt vér, mindenütt nyugtalanság, mindenütt háborus fellegek. A

Kellogg-paktum Keleten már papírrongy-nak bizonyult; visszafajzott lélegzettel lessük, hogy mikor válik Európában is azzá. S ez az aggályunk nagyon is érthető és nagyon is indokolt. Európát kevés bölcsességgel, de annál több gonoszsággal kormányozzák önhitt, kivé-nült gonosz hatalmasai. De azért béke van....

A sok deficit miatt az állam kénytelen dobraverni kereskedelmi flottáját

Ha nem akad gazdája a deficités hajóknak, úgy kikötik őket a konstancai parthoz

Bucuresti-Bukarest, nov. 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az állami kereskedelmi hajószolgálat már esztendő óta súlyos anyagi nehézségekkel küzd. Madgearu pénzügyminiszter a londoni látogatása alkalmával hossz-szab tárgyalásokat folytatott Steat bankárral, egy jelentékeny angol pénzeszoport vezetőjével, arra vonatkozólag, hogy az állami kereske-delmi hajószolgálatot külföldi tüke bevoná-sával kommercializálják. Ezek a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre. A kül-földi tőkés nem fogadták el azokat a felté-teleket, amelyeket a román állam kínált arra az esetre, ha a most az állam tulajdonát képező és kereskedelmi szolgálatra beállított hajók kezelését és üzemvezetését átvennék. A román állam 30 millió lejes szubvenciót ki-nált fel a külföldi tüke bevonásával alaki-tandó társaságnak, ezzel szemben azt kérte, hogy a társaság legalább két hateraz tonnás modern utazó hajót építsen és ezenkívül két áruszállító hajót, amelyek révén a Kelettel

kapcsolatos kereskedelmi szállítások lebonyo-líthatók volnának. Miután a kommercializálási terv nem si-került, az elmúlt évben kreált autonóm ki-kötőpénztár volt kénytelen az állami keres-ke-delmi hajózási üzem irányítását átvenni. Az 1930. évi költségvetés összeállításánál azonban kiderült, hogy ez az üzem évi hetvenkilenc millió lej deficittel dolgozik. Az autonóm kikötőpénztár erre tárgyalásokat kezdeményezett a pénzügyminiszteriummal ab-ban az irányban, hogy a pénzügyminiszterium szubvencionálja az állami kereskedelmi hajó-zási üzemet. A miniszterium hajlandónak mu-tatkozott évi 55 millió lejjel támogatni a ke-reskedelmi hajózást. Maradt tehát 24 millió lejes fedezetlen deficit. Ennek eltüntetése érdekében az auto-nóm pénztár igazgatósági tanácsa tegnapi este tartott ülésén elhatározta, hogy ha-ladéktalanul eladja azokat az áruszállító

hajókat, amelyeknek az üzemben tartása nem fizetődik ki az államnak. A dobra ker-rülő hajók a következők: „Jasi” (2498 tonna), „Bucuresti” (2499 tonna), „Dob-rogea” (2321 tonna) és a „Constanța” (2556 tonna). Ugyancsak valószínű, hogy eladják a „Durostor” 1298 tonnás hajót, amelyet áru és személyszállításra egyaránt használtak és amely az utóbbi időben Constanța-Konstantinápoly-Jaffa-Haifai-ut-vonalon közlekedett. Elhatározta még az igazgatónak, hogy a „Carpati”, „Bu-cegi” és „Oituz” nevű hajókat bérbe adja és amennyiben nem akadna bérlő, úgy kikötik a hajókat a konstancai parthoz. Ezek a határozatok azt jelentik, hogy az állam az adott pénzügyi nehézségek következtében egyszerűen megszünteti ke-reskedelmi flottáját. A személyzet egy ré-szét elbocsátják, más részét az SMR. fenn-maradt hajóhoz osztják be.

A francia sajtó elismeri a Bulgáriának küldött demarsot, a bolgár kormány cáfolja

A bolgár kormány valószínűleg a végsőkig feszült hangulat miatt cáfol. A keleti jóvátételi konferencia teljes csődje. Mindenki Hágától várja a megoldást. Még mindig reménykednek a megegyezésben

Szofia, november 21. Tegnapi jelentette az Uj Kelet, hogy a nagyhatalmak demarsot küldtek Bulgáriának, amelyben felszólítják jóvátételi kötelezettségeinek teljesítésére, mert Bulgária megtagadta a további fizetéseket. Ma újabb híradás arról számol be, hogy a jóvátételi biztos megjelent a bolgár vas-utak vezérigazgatóságánál és lefoglalta a vasut 400 millió lévás évi jövedelmét. Bulgáriában a néphangulat a végsőkig feszült.

Valószínűleg ennek tudható be, hogy a kormány jónak látta hivatalosan megcáfolni a demars meg-történtét.

A rendőrség a mai napra, minden cso-portosulást és tüntető felvonulást tiltott. A volt tisztek és volt altisztek szövetsé-geinek demonstrációja ennek következtében elmaradt, de a tiltakozás jeléül délben egy felőrára munkaszünet lesz és az üzle-teket lezárják.

A jóvátételi ügy egyébként az egész világsajtót foglalkoztatja.

A Morningpost diplomáciai munkatársa a keleti jóvátételi konferenciával kaposo-latban írott cikkében megállapítja, hogy a bizottság kénytelen negatív jelentést terjeszteni Jaspár, a hágai konferencia elnöke elé, ennek ellenére azonban a kon-ferencia tagjai nem utaznak el a francia fővárosból, hanem tovább tanácskoznak annak reményében, hogy sikerülni fog mégis egyezményeket kötni a bolgárokkal és magyarokkal.

Ha ez nem történne meg, az anyagot a második hágai konfe-rencia elé utalják,

melynek összehívási napja egyelőre még bizonytalan. A Daily Telegraf szerint abban az eset-ben, ha Németország hozzájárul a fran-ciák által javasolt január harmadiki dá-tumhoz, az angolok is aligha fogják az időpontot ellenezni.

A Times hangsúlyozza annak fontossá-gát, hogy a hágai konferencia január ötö-dike előtt okvetlenül kezdje meg tanács-kozásait. Nem lehetetlen ugyanis, hogy ezek a tárgyalások el fognak húzódni s az angol kormánynak kellemetlen lenne, ha a konferencia nem fejezné be tárgya-lásait január negyedik hete előtt, amikor, mint ismeretes a londoni tengerészeti le-szereleési konferencia és a genfi népszöve-t-ségi tanács fogja megkezdni ülésezéseit.

Páris, november 21. A Le Temps ve-zércikkben foglalkozik a második hágai konferencia előkészületeivel s megállapítja, hogy míg a hatalmak legtöbbjét a jószándék és a békülékenység szelleme hatotta át, ugyanez a párisi keleti jóvá-tételi konferencián nem volt elmondható Bulgáriáról és Magyarországról (?). A keleti jóvátételi konferencia kénytelen volt megállapítani, hogy az egyezmények lét-rehozása nem sikerült és a két ország jó-vátételi ügyének megoldását a kormá-nyokhoz utalta át. A lap azután foglal-kozik a Szófiában előfordult franciaelle-nes tüntetésekkel és különösnek tartja, hogy amikor a három hatalom együttesen

intézt demarsot a bolgár kormányhoz, csak a francia követség épülete előtt volt a tüntetés ellenséges szellemű, míg az angol kö-vetség előtt nem volt ellenséges, az olasz követség előtt pedig egyáltalán nem volt tüntetés.

A lap nem érti, kinek állhatott érde-kében ennyire félrevezetni a bolgár köz-véleményt és indokolatlanul franciaelle-nességre hangolni, amikor a demars tekintetében a hatalmak teljesen egyöntetűen jártak el.

London, november 21. Henderson kül-tügyminiszter tegnap megbeszélést folyta-tott Sthamer londoni német nagykövettel a második hágai konferencia időpontjának megállapításáról.

A bulgáriai vasutak zár alá vételéről egyébként az alábbi tudósítás számol be: Charon bulgáriai népszövetségi főbiztos zár alá vette az államvasutak 450 millió lévát kitevő jövedelmét és kijelentette, hogy az összeget csak akkor oldja fel zár alól, ha a kormány a reorganizációs pro-gramot végrehajtja. A vasutügyi miniszter kijelentette, hogy a reorganizációs pro-gram egyelőre nem hajtható végre s kény-telen lesz elhagyni állását, ha a népszö-vetségi főbiztos ragaszkodik feltételeihez.

Nadir khánt is meggyilkolták?

London, nov. 21. Bombayból jelentik: Afganisztáni utasok híradása szerint Nadir khánt Kabulban saját hívei meggyilkolták. A hír megerősítésre szorul.

Ágítás
villanyzámla
UCTIO
Telefon 83.
Uj Keletben

Tizenegy temesvári vélemény a cionista központ áthelyezésének kérdéséről

A temesvári „Uj Kor” hasábjain anketót rendezett a temesvári vezető cionisták között, akiknek véleményét kikérte a Szövetség központjának véleményéről. Az anketó során tizenegy válasz érkezett, amelyeknek rezümétjét az alábbiakban kivonatossan közöljük

ROTHBART JAKAB,

a Zs. N. Sz. társelnöke:

A központi irodának Temesvárra való áthelyezése kérdésében, meg kell állapítanom, hogy az itteni vezető cionista körök között nem egységes a vélemény. Az én egyéni nézetem a következő: El kell választani az alapokat a szervezettől és ebben a tekintetben határozottan támogatom azt az akciót, mely célozza a KKL-nek és KH-nak Temesvárra való áthelyezését. A szervezeti politikai részének központja azonban maradjon továbbra is Kolozsvárott s ennek vezetését nem lehetne jobb kezekre bízni, mint nagybecsű elnökünk, Fischer József dr. uréban, akinek további elnökségéhez feltétlenül ragaszkodom.

Dr. WEIL ADOLF,

a helyi csoport elnöke:

Az áthelyezés kérdésében az a véleményem, hogy az alapoknak és az egész cionista szervezetnek le kellene jönnie Temesvárra. Ellenben ki kell emelnem azt, hogy ragaszkodom, hogy Fischer József dr. ur továbbra is megmaradjon szövetségi elnöknek és itt Temesváron az ügyek élére egy ügyvezető elnököt válasszanak.

Dr. ROTH DEZSŐNÉ,

a WIZO elnöknője:

Egyet konstátolok, hogy országrész cionizmusunk igen szomorú helyzetben van. Ha Kolozsvár kellő garanciát tud nyújtani, hogy ez a tarthatatlan helyzet rövidesen megváltozik, akkor maradjon minden a régióban, ha ezt ellenben nem tudja garantálni, akkor cionista érdekek tartom, hogy a Szövetséget az alapokkal egyetemben helyezték át Temesvárra.

VERMES ERNŐ,

az Uj Kor felelős szerkesztője:

A központnak Temesvárra való áttétele az országrészi cionista életben minden valószínűség szerint fellendülést vonna maga után, éppen úgy, mint ahogy annak idején a Világszervezet központjának transzferálása újabb energiákat és erőforrásokat termelt ki.

Ha a konferencia elhatározná a központ áthelyezését ide az alapokkal együtt, akkor Temesvár kell, hogy vállalja a munkát és e tekintetben a tárgyalások alapjául szolgálhatnak a Dr. Jordán elvbarátunk cikkeiben felvetett szempontok.

Dr. NOBEL SÁNDOR,

a Zs. N. Sz. társelnöke:

A Szövetségnek Temesvárra való áthelyezését az alapokkal vagy anélkül teljesen lehetetlennek tartom — garnitúra hiányában.

Dr. MOLNÁR GYULA,

a helyi csoport társelnöke:

A geográfiai szempontok Kolozsvár mellett szólnak maguk is, a költségvetésről nem is szólva, Temesvárról behozhatatlan idővesztéssel járna az országrészre való közvetlen érintkezés. A személyi szempontok sem szólnak határozottan Temesvár mellett. Arra a vezetőségre, mely 10 éven át a zsidó nemzeti gondolatra szervezte az erdélyi zsidóságot, amely a lelkebe be-manóvrozta a Palesztináért való adakozás természetes szükségérzetét, amely az erdélyi zsidóságnak saját teremtett és tekintélyeket termelt ki, nem lehet egyszerűen azt mondani, hogy a vezetőség most már alkalmatlan.

Dr. BRISKER EZEKIEL,

a K. K. L. bánati biztosa:

Ha az áthelyezés, hogy ügymondjam: mesáné mákom — mesáne mazel-re történne, akkor jobb az, hogy ha minden a

regiben marad. A főfeltétel az lett volna a temesváriak részéről, hogy ha egy kész munkaprogrammal, de ami még fontosabb: egységes akarattal készülnek fel erre a döntő konferenciára. Ez azonban nincsen meg még most sem, ami pedig záloga kellene legyen egy kifogástalan munkának. Mindezek után még Temesvár nem nyújthat olyan biztosítékokat, amelyeket ebben az esetben különösen méltán elvár tőlünk az egész ország közvéleménye, a Szövetség áthelyezését nem tartom időszerűnek.

TAUB ABRAHAM,

KIB-i tag:

A központ Temesvárra való áthelyezése mellett csak akkor tudnék állást foglalni, ha a Cionista Szervezetet a Nemzeti Szövetségtől külön lehetne választani. Ez azonban az adott helyzetben, legalább is valószínűtlen. Egyelőre az a helyzet, hogy a cionisták még mindig az egyedüli népi öntudattal és felelősségérzettel bíró csoportja Erdély zsidóságának, amelynek, nolens volens magára kell vállalnia a cionizmus körén kívül eső általános zsidó feladatok elvégzését is.

A konferencia lesz hivatott, hogy a sok szempont között döntson. Kétségtelenül súlyos és felelősségteljes döntés. Hogy a konferencia hivatása magaslátára emelkedhessék, el kell vetnie minden személyi motivumot. Egyedül tárgyi argumentumok határozhatják el mozgalmunk jövőjét, ha azt akarjuk, hogy ez a jövő „Jövő” legyen.

DRECHSLER GYULA,

választmányi tag:

A központnak idehozatalát ellenezem egyedül abból az okból, mert momen-

tán nem rendelkezünk megfelelő munkacsoporttal. Az alapok kiválasztását sem tartom szerencsés gondolatnak. Maradjon minden a régióban, mert a mai vezetők nagyon is megfelelőek, ellenben: rosszak a viszonyok és legyünk őszinték, a cionisták nem tesznek eleget kötelességüknek. Különben az alapok idehozatala még azt is jelentené, hogy a mindenkori központ elvesztette Temesváron a mindenkori, komoly versenyzőt, ami a munka szempontjából igen káros volna.

REITTER ERNŐ,

a Zsidó Ifjusági Block elnöke:

Miután az általános közvélemény az, hogy Kolozsváron nem maradhat meg a Központ, csak egy hely jöhet mint jövő központi székhely számításba és ez Temesvár. Erre predestinálja cionista élete, multja, de elsősorban az országos vezetőknek alkalmas emberek nagy száma. Temesvárott nem egy, hanem három vezetőségi és kistézőbizottsági garnitúrát lehet kiállítani. Ha a konferencia városunkra fogja bízni a Központ vezetését, úgy kétségtelen, hogy mi azt el fogjuk vállalni és hiszem, hogy az ország cionistái nem fognak csalódni bennünk.

KAUFTHEIL ERNŐ,

a Zs. N. Sz. volt főtitkára:

A Zs. N. Sz. és a palesztina-alapok központjának áthelyezését üdvöskének tartom, ha ezzel rendszerváltozás is következik. Temesvár cionista multja és vezetői garanciát nyújtanak arra, hogy az energiák nem lesznek kicsinyes, személyi ügyekre szétforgácsolva és elfecsérelve, hanem a célt szem előtt tartva magasabb szempontok szerint itéltek meg és bírálják el az ügyeket.

A prágai és brünni diákszavargások áterjedtek a pozsonyi egyetemre is

A rendőrség elől megszöktek a „hős” tüntetők

Prága, november 21. A prágai és brünni diákszavargások áterjedtek a pozsonyi egyetemre is, ahol tegnap délután zsidó és magyarellenes tüntetések és verekedések voltak.

Pozsony, november 21. Ma a pozsonyi egyetem előtt újabb tüntetések voltak. Hat-száz diák nagy zajjal követelte a zsidók, szo-

cialisták és a külföldieknek az egyetemről leendő eltávolítását. A rendőrség elől a tüntetők az egyetem épületébe vonultak. Az egyetemen nem voltak rendbontó akciók, mert a külföldiek távoztatták magukat a főiskolától.

Heimwehrek meg akartak gyilkolni egy osztrák képviselőt

Három Heimwehr-ember megleste Wallisch képviselőt és négy lövést adott le rá — A képviselő sértetlen maradt, a merénylőket elfogták

Graz, november 21. — Az elmúlt éjjel politikai merényletet követtek el Koloman Wallisch stájerországi tartományi képviselő ellen. Bár Wallisch képviselő sebesülés nélkül került ki a merényletből, az eset az osztrák szociáldemokraták munkásság körében óriási felháborodást vált ki és valószínűleg súlyos politikai folytatása lesz. Wallisch képviselő tegnap késő este Grazból, ahol a tartománygyűlés klubülésén volt, hazatért Bruck an der Murba.

Amikor lakása elé érkezett, az egyik uccai lámpa alatt három Heimwehr-kalapos férfit vett észre, akik közül az egyik kö-

zelebb lépett hozzá, majd visszatérve társaihoz, elkiáltotta magát: „No, most itt van!”

Ugyanekkor ez a férfi felemelte revolverét, megnyomta a ravaszt,

de a fegyver csüörtörtök mondott.

Wallisch lakása ajtajához sietett, ott megfordult és hangosan elkiáltotta magát: „Állj, vagy lövök!” A három férfi akik közben már utána futottak, Wallisch kiállítására visszahökkent és

ezt a pillanatot használta fel a képviselő arra, hogy beugorjon az ajtón és gyorsan elzárja. Eb-

ben a másodpercben négy lövés dördült el, ezek azonban Wallischban már nem okoztak kárt.

Wallisch a reggeli órákban megvette a feljelentését a brucki rendőrségen, amely azonnal megindította a nyomozást. Megállapították, hogy a lövések egyike az uccai ajtón keresztül behatolt az előszobába, kettő pedig befuródott az ajtófélfába. A negyedik golyót a ház lépcsőjén találták meg.

A csendőrség a nyomozás alapján ma délelőtti letartóztatta a Böhler-féle acélgyár három munkását.

Geyeregger Józsefet, Schreil Rudolfot és Luegger Ferencet. A három letartóztatott a Heimatschutz tagja és mindhárman beismertő vallomást tettek.

Érdekes, hogy a stájerországi Heimatschutz vezetősége ma hivatalos jelentést adott már ki az esetről, amelyben azt állítja, hogy a három merénylő nem volt józan és hogy

Wallisch képviselő adta le az első lövést,

valószínűleg mert megijedt a három munkástól. Ezzel szemben azt állítja a Heimatschutz vezetősége, hogy

a munkások csak ijesztő lövéseket adtak le.

Végül azt is megállapítja ez a Heimatschutz-nyilatkozat, hogy a merénylő munkások ma reggel önként jelentkeztek a csendőrségen.

A zsidó kórház megkezdte működését

A kolozsvári zsidó kórház tegnap nappal megkezdte a betegfelvételt és semmi sem mutatja jobban, hogy mily szükség volt az intézményre, mint az a körülmény, hogy már az első nap több komoly szemészeti és sebészeti műtétet hajtottak végre. A zsidó kórház modernül felszerelt Röntgen-laboratoriuma is megkezdte működését és nagy látogatottságnak örvend.

A kórházegyesület ez alkalommal felhívja különösen a vidéki közönség figyelmét arra, hogy csak a már megnyitott sebészeti, szemészeti és nőgyógyászati szülészeti osztályba tartozó betegek vehetők fel a kórházba. A kórházi felvétel módjait az egyesület részletes körlevélben közölte a vidéki tagozataival, a chevrák és hitközségek vezetőségeivel és ezúton is felkéri e testületeket a körlevélben foglaltak pontos betartására.

A kórházegyesülethez még most is folyton érkeznek igen meleg hangu üdvözlések százával a kül- és belföldről. Mivel a nagy számú üdvözlőket külön-külön írásban viszonzni nem lehet, az egyesület ezúton mond hálás köszönetet támogatóinak, barátainak, mindazoknak, akik a szent ügygel együttérzésüket, üdvözlőikkel bizonyították és a kórház megnyitását oly impozáns ünneppé avatták, mely újabb fejlődés széles perspektíváját nyitja meg.

A portugál minisztertanács a diktatura mellett döntött

Páris, nov. 21. Lisszabonban a minisztertanács tegnap a köztársasági elnök jelenlétében tartott ülést. A minisztertanács elhatározta, hogy a diktatúrát Portugáliában továbbra is fenntartja.

Az Angol Bank leszállította a bankkamatlábát

London, november 21. Az Angol Bank mai ülésében hat százalékról 5 és fél százalékra szállította le a bankkamatlábát. Az amerikai Bostonban a Federal Reserve Bank most követte a newyorki Federal Reserve Bank kamatlábleszállítását s most szállította le a kamatlábát 5-ről 4 és fél százalékra.

Súlyosan bántalmazták a brüsszeli kínai követet

Brüsszel, nov. 21. A kínai követet hat fiatalember ma a követségen megtámadta és súlyosan bántalmazta. A verekedő kínai diákokat a követség személyzete nem tudta eltávolítani s ezért kénytelenek voltak a rendőrség közbelépését igényelni. A rendőrök letartóztatták a brutális fiatalembereket s a több sebből vérző követet orvosi kezelésre adták. A követ szanatóriumba került. Állapota súlyos. A történetekről nem adtak ki magyarosó kommunikát.

Herzl Tivadar

halálának 25 éves évfordulójára jelent meg.

80 író és tudós írása. Zeitgenossen über HERZL

A tartalomról: Ein Besuch Herzls in London. Herzl und der Dreyfusprozess Vom Charakter Herzls. Herzl und die bildende Kunst. Herzl und Zangwill. Von Herzls Werk. Herzls prophetischer Blick. Herzl der nichtjüdische Politiker. (Wie er war.) (Wie Theodor Herzl starb.) Am Grabe Theodor Herzls stb. stb. Számos ismeretlen Herzl kép és levél. Ára füzve 293, egész vászonkötésben 393 Lei

Theodor Herzl

Ein Gedenkbuch zum 25 Todestage (Heransgeben von der Executive der Zion Organisation.) — Számos cikk Herzlről és szemlények Herzl írásairól. Ára 90 Lei

Kaphatók:

az „UJ KELET” könyvostályában

El

Cluj-Kolozsva

Kelet tudósítój sebességgel roha gyén. Jobbról dák szegélyezik Istentől megálgyan távolodul peremén lassan jöliamert bibor szélesebben és kedik a horizon pinához. A von közül, a látóhat föltt a bibor felszökik a szor

A morenii sz fel van jegyezve Ezen a napon sejtett mennyis számu szonda már a hatodik kocsi széles al muljuk a lángo

„For urho

— Szép látv nikuson a melle szor, a munka titkára.

— Professzor hogy ez a szon emberi erő tel szemben. Hát ne hogy a huszadi nem ér fel egy mit csinál az a mány delegált a Ghiulea profes velünk szemben bajszos urra.

— Ezt a kéré

nök urhoz, az o

— Csak szidj

— veszi át a s

Ghiulea profess

hogy kilétéről t

elmult hat hóna

aki megbotránko

szonda még mi

hihetetlenül har

első nap óta el

el lehet bármik

kémiai anyagok,

kat könnyű sze

tenni. A helyze

szondatüzet nem

— A szonda

és ha eloltaná

arra, hogy ismét

— Ezt, őszint

értem, mérnök t

— Mindjárt m

dából másodperc

méter gáz tör e

és mérgező anya

az irtozasos gáz

légben, emberek

robbanna az egé

az, hogy a tüzet

uraljuk és enged

a feltörő gázokat

resztülvinni telje

azután meg kell

méter mély alag

törő gázok forrás

A pé

— És mikorra

— Január vég

A morenii szond

esetben sem jelen

svilvniában már

lanul ég egy sz

embereknek eszé

közni aföltt...

— De a hatal

— A kár nem

gyan azt a köv

beállítani. Mit cs

gázmennyiséggel,

eloltanak? Mire

össze annyi törté

eddig a földben

Hat hónapja ég a moreni-i szonda

El lehet oltani a moreni-i szondát, de nem szabad...

Érdekes beszélgetés Lazar mérnökkel, az olíási bizottság elnökével Pensylvániában 70 éve ég egy petróleum szonda

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Rapid szédületes sebességgel rohan végig a Praha- völgyén. Jobbról is, balról is petróleumszondák szegélyezik a vonat útját ezen az Istentől megáldott gazdag vidéken. Ahogy távolodunk Szinajától, a láthatár peremén lassan feltűnik az utasok előtt jólismert biborvörös folt. Ez a folt egyre szélesebben és egyre kísértetiesebben emelkedik a horizont felé. Közledünk Cămpinahoz. A vonat zihálva tör ki a hegyek közül, a látóhatár kiszélesedik és Moreni fölött a biborvörös derengésből hirtelen felszökik a szondatűz lobogó lángnyelve.

A moreni szonda... A noteszben fel van jegyezve a nap: május 28-ika. Ezen a napon tört ki az addig nem is sejthet mennyiségű gáz, amelyet a 168-as számú szonda méhében rejtgetett. Imár a hatodik hónapja ég. Az étkezési széles ablaküvegén keresztül bámuljuk a lángok pokoli játékát.

„Forduljon Lazar mérnök urhoz...”

— Szép látvány, — jegyzi meg lakóinkon a mellettem ülő Ghiulea professzor, a munkaügyi minisztérium államtitkára.

— Professzor ur, hogyan lehetséges az, hogy ez a szonda már fél éve ég és az emberi erő tehetetlen áll a lángokkal szemben. Hát nem hangzik valószerűtlenül, hogy a huszadik század technikai fejlődése nem ér fel egy szondatűz eloltásáig? És mit csinál az a bizottság, amelyet a kormány delegált a tűz elfojtására?

Ghiulea professzor mosolyogva mutat a felénk szemben ülő, kopaszodó, fekete hajszoros urra.

— Ezt a kérdést intézze Lazar mérnök urhoz, az olíási bizottság elnökéhez.

— Csak szíjja nyugodtan a bizottságot — veszi át a szót Lazar mérnök, akit Ghiulea professzor bemutatott anélkül, hogy kitért volna tudtam volna valamit. Az elmúlt hat hónap alatt nem ön az első, aki megbátorranék azon, hogy a moreni szonda még mindig ég. Holott bármily lehetetlenül hangozzék, a szondát már az első nap óta el lehetett volna oltani. És el lehet bármikor oltani, hiszen vannak kémiai anyagok, amelyek révén a lángokat könnyű szerrel ártalmatlanná lehet tenni. A helyzet azonban az, hogy a szondatűz nem szabad eloltani.

Lehet, de nem szabad

— A szonda eloltását a törvény tiltja. És ha eloltanám, a törvény kötelezne arra, hogy ismét meggyújtsam.

— Ezt, őszintén szólva, nem nagyon értem, mérnök ur.

— Mindjárt meg fogja érteni. A szondából másodpercenként négy-ötmillió köbméter gáz tör elő. Gyúlékony, robbanó és mérgező anyag. Ha a tüzet eloltanók, az irtózatossá gázmennyiség elterjedne a légben, emberek százait mérgezné meg és robbanna az egész vidék. A feladat nem az, hogy a tüzet eloltjuk, hanem hogy eláruljuk és engedelmessegre kényszerítsük a feltörő gázokat. Ezt pedig felülről keresztülvinni teljesen lehetetlen. Ezért azután meg kell várunk, amíg a kétszáz méter mély alagút elkészül, hogy a feltörő gázok forrásához hozzáférjünk.

A pensylvániai konkurens

— És mikorra várható ez?

— Január vége előtt semmiesetre sem. A moreni szonda azonban még ebben az esetben sem jelent rekordot, hiszen Pensylvániában már hetven év óta szakadatlanul ég egy szonda, anélkül, hogy az embereknek eszébe jutott volna megbátorranékni fölött...

— De a hatalmas károk?

— A kár nem olyan nagy, mint ahogyan azt a közvélemény előtt szeretik beállítani. Mit csinálna azzal a hatalmas gázmennyiséggel, ha a tüzet történetesen eloltanák? Mire használhatják fel? Mindössze annyi történik, hogy Moreniben ahol eddig a földben lévő gáz pressziója követ-

teztében önmagától bugyogott fel a petróleum és naponta egy szonda negyven-va-gon petróleumot termelt a gázok feltörése következtében a vállalatok kénytelenek lesnek kipumpálni a föld mélyéből azt a petróleummennyiséget, amely eddig szinte érett gyümölként önmagától hullott az öltükbe, anélkül, hogy a kisujjukat is megmozgatták volna érte.

Tiszta gáz tör fel a szondából

— De hogy van az, mérnök ur, hogy míg eddig a romániai szondatűzöket sikerült idejében eloltani, éppen ebben az esetben mutatkoznak hiábavalónak a próbálkozások.

— Ez azért történt, mert a moreni

szondából tiszta gáz tör fel, míg a többi szondából petróleummal, olajjal együtt került fel a felszínre a gáz. A vállalat tulajdonosai nem ismerték fel kellő időben a 168-as szonda által magába rejtett irtózatossá gázmennyiséget. A szonda tatarozása alkalmával kiemelték azt a homokkal és iszappal töltött réteget, amely biztosító szelepként szolgált a gázzal szemben, mire a gáz irtózatossá lökéssel kidobta a szonda hetvenöt méter magas, vasból készült vázát, szikra pattant, amely azonnal lángra is lobbantotta az elemmentaris erővel kirobbanó gázakat.

Kibámultam az étkezőkocsi ablakán és az volt az érzésem, mintha a messziségben eltűnő piros folt vesztett volna eddigi miszticizmusából. Hiszen el lehet oltani, csak nem akarja az Ember...

Kasztner Rezső

Törvénnyel akarják megakadályozni a repülőkatasztrófákat

Bucuresti-Bukarest, nov. 21. Az Uj Kelet tudósítójától. Az utóbbi időben egyre gyakrabban ismétlődő repülőkatasztrófák arra készítették a legfelsőbb katonai hatóságokat, hogy vizsgálat tárgyává tegyék, mi a tulajdonképeni oka az egyre sürűbbé váló szerencsétlenségeknek. Röviddel ezelőtt két repülőgéppel összeütközött a főváros fölött, két nappal ezelőtt pedig egy hidroplán zuhant a tengerbe és mindkét esetben megállapítást nyert, hogy részint a pilóták nem rendel-

keztek a megfelelő felkészültséggel, másrészt pedig nem ismerték a gépet, amelyet vezettek.

A „Lupta” jelentése szerint, a hadügyminisztérium elhatározta, hogy törvényjavaslatot terjeszt a kamara elé, amely elválasztja egymástól a katonai és polgári aviatikát és utóbbi az ipari és kereskedelmi minisztérium hatáskörébe utalja át. Ettől a törvénytől reméli a minisztérium, hogy a jövőben a szerencsétlenségek megakadályozhatók lesznek. Anélkül,

hogy szándékunk volna a hadügyminisztérium terveibe beavatkozni, szükségesnek tartjuk annak megállapítását, hogy mint az állami tevékenységnek többi területén is, úgy az aviatika terén sem fognak egy törvény holt betűi javulást hozhatni. Nem törvénnyel de megfelelő technikai kvalitású repülőgépek gyártásával és a pilóták alapos kiképzésével és fegyelmzésével lehet a légi katasztrófákat elkerülni.

A düsseldorfi tömeggyilkos egy anyának levelében jelentette be, hogy öt éves leányát meggyilkolta

Az anya kétségbeesésében öngyilkosságot követett el

Düsseldorf, november 21. A düsseldorfi tömeggyilkos garázdálkodása tovább tart, sőt tegnapra egy újabb háborzongató bünténnyel tetézte eddigi szörnyeteit. Tegnapelőtt egy düsseldorfi asszony levelet kapott a tömeggyilkostól, amelyben bejelenti, hogy öt éves leánya, Gertrudisz iránt olthatatlan szerelmre gerjedt és ezért vegye tudomásul, hogy leányát meg fogja ölni.

Az anya kétségbeesetten futott a levélrel a rendőrségre, amely mindent megtett, hogy az újabb kégyilkosságot elhárítsa. Másnap azonban a tömeggyilkos egy újabb levelet intézett az anyához, melyben bejelentette, hogy jelen levélét már a gyilkosság elkövetése után írja, s így fölösleges minden törekvése arra, hogy gyermeke életét megmentsse. A második levél vétele után az anyán

olyan kétségbeesés vett erőt, hogy öngyilkosságban keresett menedéket. Lakásán kinyitotta a gázcsapokat s mire tettét észrevették, már teljesen alélt volt. Nem egészen reménytelen állapotban kórházba szállították. A városban és egész Németországban a düsseldorfi gyilkosnak eme újabb tette miatt tetőfokra hágott az izgalom.

Az orosz előnyomulás frontja kelet felé egyre szélesedik

A Kellog-paktum aláírása sem mentette meg Kínát attól, hogy az oroszok kínai területre lépjenek. A nankingi kormány eltörli a hatalmak területenkívüliségét

London, nov. 21. Az American Press tudósítója jelenti a keleti hadszíntérről, hogy a keletkínai határvonal nyugati szakaszán megindult offenzíváján az oroszok megsemmisítő tűzrégi pergtöze háromszáz kínai katonát ölt meg. A kínaiak úgy látszik csak igen gyér számmal hagytak előőrseket az első vonalakban, amikor már bizonyossággá vált a szovjet csapatainak támadása. Különösen erősen dolgozott az oroszok nehéz tűzereje Dalai Noor körül, ahol a rommá lőtt állásokon kívül nem kimélték a külváros és a bányatelepet sem, amelyeket a lövedékek felgyújtottak. A bányatelep teljesen, a külvárosnak számos háza leégett. A harcok a nyugati szakaszon tovább folynak s az előnyomulás frontja kelet felé egyre szélesedik. Orosz bombavető repülőgépek éjjel-nappal bombázzák a tartalékhelyeket, a keletkínai vasutvonalat s a kínai municióraktárakat. A kínaiak a menekülő lakosságot sok helyütt árokásai közmunkára visszatartják. Chailarban kihirdették az ostromállapotot.

bizottságot küldjenek ki a keletkínai vasút lefoglalásával kapcsolatos tények megállapítására. A marsall nyilatkozatában energikusan cáfolja azt az orosz hírsztelt, mintha a hivatalos kínai kormányzati és katonai szervek elősegítenék a fehér-orosz gárdák alakítását s mintha ezek a fehér-orosz alakulatok kínai hivatalos kezdeményezésére támadásokat a határmenti orosz községek ellen.

London, nov. 21. A Reuter távirati iroda tudósítója jelenti, hogy a nankingi kormány elhatározta, hogy a hatalmak területenkívüliségét jogait kínai területen január elsején megszünteti. A kormány az érvényben lévő szerződések többi pontjait nem kívánja érinteni, csak a területenkívüliséget biztosító szakaszt törli el.

Ma délelőtt kezdődnek meg Párisban a Saar-vidék visszaadására irányuló tárgyalások

Páris, nov. 21. A Saar-vidék visszaadására irányuló gazdasági tárgyalásokra kiküldött német delegáció ma megérkezett a francia fővárosba, ahol holnap délelőtt 11 órakor a külügyminisztérium ebédlőtermében megkezdik a francia Saar-delegációval tárgyalásaikat. Az értekezlet előreláthatólag több hetet vesz majd igénybe. Beavatottak szerint a két delegáció tanácskozásai kizárólag gazdasági jellegűek lesznek s azokon politikai kérdéseket nem fognak érinteni.

Páris, nov. 21. A Matin mai számában a Saar-tárgyalásokkal kapcsolatban igazságos kártalanítást és ésszerű ellenérté-

ket kíván a Saar-terület időelőtti kiürítéséért Franciaország részére. A Journal hasonló szellemben ír s azt követeli, hogy a kérdés olyan megoldást találjon, amely mellett Franciaország gazdasági érdekei ne szenvedjenek csorbát.

RÉVÉSZ BÉLA
Egyedül mindenkivel
 A kiváló író legszebb kötete, fve 123 lei
LEPAGE -nál
 K-vár.

november 22

en négy lövés
 zomban Wal-
 okoztak kárt.

ákban megrette a
 rendőrségen, a-
 totta a nyomozást.
 a lövések egyike
 il behatolt az elő-
 befuródott az ajtó-
 lyót a ház lépcső

omozás alap-
 artóztatta a
 ár. három

Schreil Rudolf
 et. A három le-
 schutz tagja és
 erő vallomást

rországi Heimat-
 hivatalos jelen-
 esetről, amely-
 három merénylő
 gy

adta le az
 st.

gijedt a három
 ben azt állítja a
 ge, hogy
 ljesztő lövé-
 k le.

ja ez a Heimat-
 y a merénylő
 nként jelentkez-

megkezdte
 sét

zkórnáz tegnap
 felvételt és semmi
 y mily szűkség
 t az a körülmény,
 bb komoly sze-
 ítétet hajtottak
 odernül felszerelt
 megkezdte mű-
 tságnak örvend.
 alkalommal fel-
 ki közönség fi-
 a már megnyilt
 gyógyászati szü-
 betegek vehetők
 i felvétel módo-
 tes körlevélben
 ival, a chevrák
 ivel és ezuton is
 körlevélben fog-

még most is foly-
 hangu üdvözl-
 beföldről. Mivel
 ket külön-külön
 het, az egyesület
 etet támogatói-
 nak, akik a szent
 üdvözlétükkel
 megnyitását oly
 mely újabb fej-
 nyítja meg.

tertanács
 t döntött

aban a miniszter-
 elnök jelenléte-
 ertanács elhatá-
 ortugáliában to-

szállította
 ábat

Az Angol Bank
 5 és fél szá-
 bankkamatlábat.
 Federal Reserve
 rki Federal Re-
 ását s most szá-
 4 és fél szá-

mazták
 követet

nai követet hat
 megtámadta és
 kedő kínai cía-
 nem tudta el-
 voltak a rend-
 A rendőrök le-
 lembereket s a
 rvisi kezelésre
 került. Álla-
 nem adtak ki

Moldovan „kisebbségi“ miniszter első interjújában igazi demokráciát ígér a kisebbségeknek

Gyalogszeres sétá Bukarest utcáin az új közoktatásiügyi alminiszterrel

Bucuresti-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány perccel ezelőtt installálták hivatalában dr. Moldovan Valér, az egyesített közoktatási és kultuszügyi minisztérium új alminiszterét. Az „Uj Kelet“ munkatársa az első, aki az installálás után audencián jelenik meg az új miniszter előtt, aki az erdélyi nemzeti párt régi harcosa és Maniu legintimébb hívei közé tartozik. Ismerjük Moldovan Valér dr.-t, egy nyári éjszaka találkoztunk vele. Egy szerény papi lakban, a nemzeti parasztpárt által vezetett ellenzéki harc legforróbb, legemlékezetesebb harcának előestéjén.

A veresmarti éjszaka

— Miniszter ur, emlékszik-e még reánk? Moldovan Valér, az új miniszter, homlokához emeli kezét, egy pillanatra gondolkodik, majd mosolyogva szólal meg:

— Igen, most már tudom... Ön volt az, ugyebár, ön volt az a kisebbségi újságíró, aki gyalog tette meg az utat Kolozsvártól Gyulafehérvárig a kongresszus záradokaival.

— Igen, miniszter ur, — Veresmarton találkoztunk Capăleanu lelkész házában és statisztikát készítettünk a népgyűlésre tartó tömegekről, arról, hogy hányan jöttek Mócsról, hányan Lugosról, Besztercéről, Tordáról. Őa miniszter ur köszöntött mondván Maniu egészségére. És később elbeszélgettünk az ország zsidó kisebbségéről, amely a tömegekkel együtt Maniuban látta sorsa jobbrafordulásának színbőlumát.

Három karrier...

— Igen... Emlékszem. Így volt, — mondja elmerengve Moldovan Valér dr. — Még alig pitymallott, midőn a monstre menet elindult Gyulafehérvár felé. És ön intonálta az indulót.

Az új miniszter visszaemlékezik arra a hadbírósi tárgyalásra is, amikor ő Capăleanu lelkészt védte Kolozsváron a váddal szemben, hogy a lelkész a szószerűt igazotná a liberális kormány ellen. A vád tanúja egy csendőrmester volt, aki azóta Beszarábia egy eldugott sarkába került, a védő miniszter lett, a vádlott képviselő, csak én maradtam továbbra is meg az események kronikásainak.

— Nos, mivel állhatok rendelkezésre? Ha interjúra jött, úgy kérem kísérjen el az Amicizia étteremig. Gyalog megyünk s az uton majd elbeszélgetünk.

Elindulunk A Spiru Haret-utcán lefelé, miközben Moldovan Valér elmondja, hogy a kisebbségek összes közoktatási és vallásügyi az ő hatáskörébe kerültek.

A felekezeti autonómiáért

— Én egyáltalán olyan kisebbségi miniszterféle is leszek — mondja Moldovan Valér dr. — S előre biztosíthatom Önöket, hogy nálam a legszélesebb értelemben vett jóakarattal fogunk találkozni. Jól ismerem az ország kisebbségeit, évtizedeken keresztül éltem közöttük, tisztában vagyok bajukkal s minden lehetőséget el fogok követni, hogy a román állam érdekeinek keretén belül kívánásaikat teljesítsem. A miniszterelnök ur ismeri elveimet és éppen ez volt az oka annak, hogy a kisebbségi oktatás és a vallásügy reszortjait reám bízta. Meggyőződésem az, hogy a felekezeteknek a legszélesebb autonómiát kell biztosítani, ami pedig az oktatás illeti, minél több kulturát terjesztünk, minél többet fognak tanítani és tanulni az iskolákban, annál előbbre halad az ország. A kultusz és közoktatásügyeknek egy kézben való összpontosítása éppen azt a célt szolgálta, hogy úgy az oktatás, mint a vallásügyekben egyazon direktívák érvényesüljenek, egyazon szellem domináljon.

— Mi a véleménye, miniszter ur, az annyit kritizált kultusz törvényről?
— Kényes dolog, de remélem, hogy a végrehajtási utasításban sikerülni fog az ellentétes érdekeket egy nevezőre hozni.

A demokrata miniszter

Beszélgés közben a Brezoianu-utca egy forgalmas pontjára érünk, ahol pár percig a gyalogszeres forgalma is fennakad.
— Miért nem jár autón a miniszter ur?

— Kölcsön adtam az autómát — válaszolja mosolyogva Moldovan ur, de egyébként is demokrata vagyok a szó igazabbik értelmében és szívesen járok gyalog. Hogy demokrata vagyok, az abból is ki fog majd derülni, hogy december első napjaiban az új miniszter viz-

gára fog jelentkezni a kolozsvári egyetemre, hogy egyházból habilitáljon. És nincs kizárva, hogy a miniszter el fog bukni a vizsgán...

Mi természetesen nem osztjuk Moldovan miniszter ur pesszimizmusát.

Hátszegi Ernő.

Egy millió lej értékű aranyat loptak el a nagybányai aranybányából

Letartóztatták az aranyat rendszeresen dézsmáló bányászokat

Baia-Marc-Nagybánya, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagybányai aranybányák igazgatósága nagyszabású aranylópnak jött a nyomára. A bányagazgatóság feljelentése szerint egy Doghin Miklós nevezetű laboráns hónapokon keresztül nagyobb mennyiségű aranyat tulajdonított el, amelyeknek értéke állítólag meghaladja az 1 millió lejt. A lopás körülményeiről a következő tudósításunk számol be:

Pár évvel ezelőtt a nagybányai bányák mellett az aranyérc kiválasztására kémiai laboratóriumot állítottak fel. A laboratórium vezetésével egy Onciul nevezetű mérnököt bízták meg. A laboratórium egész Romániában egyedül volt a maga nemében. A többi romániai aranybányák ilyen kémiai laboratóriumok híján a kibányászott aranyércet Angliába szállítják, ahonnan aztán tiszta aranyat küldenek vissza. Onciul mérnök a sablonos kémiai eljárást saját találmányu új eljárással tökéletesítette, amelynek segítségével egyrészt a felére sikerült a laboratóriumi költségeket redukálnia, másrészt viszont bizonyos ellenőrzést lehetett gyakorolni a kiválasztott arany mennyiségére.

Az új kémiai eljárás egyideig kitűnő eredményeket mutatott fel. Két hónap óta azonban a mérnök sehogy sem találta meg a számításait. A kémiai analízis eredménye azt mutatta, hogy bizonyos meny-

nyiségű arany mindig nyomtalanul eltűnik az olvasztás lebonyolítása közben. A mérnök kétségbeesetten kereste ennek az okát s egy ideig abban a feltevésben volt, hogy a kémiai eljárásban történik valami lényegbevágó hiba. Két hónapokon keresztül folyt ez így, anélkül, hogy a házi nyomozás konkrét eredményeket mutathatott volna fel. Onciul mérnök számításai szerint a két hónap alatt körülbelül tíz kilogramm tiszta arany „párolgott“ el ilyen formában a nagybányai aranyolvasztó kohóból. A mérnök jelentést tett az esetről a bánya vezérigazgatóságának, amely azon a véleményen volt, hogy bűnös kezek tüntetik el ezt a horribilis értéket képviselő arany mennyiséget.

A bányagazgatóság kérésére Szatmárról két detektívot küldtek ki Nagybanayára, akiket Onciul mellé a kémiai laboratóriumba osztottak be. A megfigyelés eredményeként tegnap végre letartóztatták a mérnök szekundását, Doghin Miklóst, aki a rendőrség előtt töredelmes vallomást tett. Beismerte, hogy a tíz kiló arany az ő kezén keresztül tűnt el. Együttal megnevezte bűntársait, akiknek segítségével az aranylopást elkövette s a lopott aranyat értékesítette. A rendőrség tovább nyomoz az ügyben. Letartóztatták több bányászt és még újabb letartóztatásokra van kilátás.

Miért mellőzi Junian igazságügyminiszter az erdélyi bírókat

Egy kolozsvári bíró érdekes nyilatkozata a sorozatos mellőzésekről. Az erdélyi bírók akcióra készülnek jogaik megvédése érdekében

Ciuj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban terjesztette be Junian igazságügyi miniszter az újabb igazságügyi kinevezések listáját. Egy régóta nélkülözött reorganizációs folyamat első etapját képezik ezek az újabb kinevezések. Hiszen a legutóbbi bírói kinevezések óta évek teltek el és ma már kétségtelenné vált, hogy a romániai igazságszolgáltatás csődjé nem kis mértékben tulajdonítható annak, hogy a mindenkor kormányok a költségvetés deficitjeit az igazságügyi tárca személyi kiadásainak fokozott redukálásával akarták eltüntetni. A regátban bírói kinevezések évenként csak a megüresedett helyek betöltésére szorítottak. Erdélyben pedig minthogy a régi magyar bírói kar legnagyobb része Magyarországra optált, az a helyzet állott elő, hogy a megváltozott viszonyok mellett jóval redukáltabb létszámmal dolgozott az igazságszolgáltatás, mint azelőtt.

Újabb csalódások.

Néhány hónappal ezelőtt terjesztette be Junian igazságügyminiszter az első kinevezési listát. Az eredmény az egész erdélyi bírói kar egyöntetű felháborodása volt.

A terjedelmes listában még csak hármondónak sem maradt egyetlen erdélyi bíró sem, nem is szólvá a kisebbségi kérvényezőkről, akikről teljesen megfeledezett Junian igazságügyminiszter.

A parlamentben az erdélyi képviselők

obstrukcióval akartak válaszolni Junian igazságügyminiszter érthetetlen intézkedésére, azonban győzött a pártfegyelem, amely azt diktálta, hogy tartózkodni kell az ellenvélemények hangos nyilvánításától, mert amit egyik kézzel elrontottak, azt másnap a másikkal, még jóvá lehet tenni. Az erdélyi bírók pedig várták az újabb kinevezéseket.

Ennek is eljött az ideje. Azonban ez az előterjesztés csak újabb alkalom volt arra, hogy az erdélyi bírók ismét meggyőződjenek arról, hogy Junian igazságügyi miniszter kezéből visszavonhatatlanul kiestek. Az erdélyiekéről ismét megfeledeztek.

Egész Erdély bírói kara a legösszintébb felháborodással vette tudomásul Junian igazságügyminiszter érthetetlen intézkedését. Nem hiszagi, hanem kenyérgétségrel van szó és ez az újabb mellőzés végleg felkavarta a kedélyeket. Mi fog történni? Munkatársunknak alkalmá volt egy magasrangú kolozsvári magisztrátussal az ügyben beszélgetést folytatni, aki a következő érdekes kijelentéseket tette:

Csak a regátiak kezében biztos az igazságszolgáltatás.

— Junian igazságügyminiszter tulajdonképpen csak egy régi politikanak a továbbvivője. Ez a mellőzés, amely az erdélyieket az igazságügyminiszter részéről éri, nem újkeletű. A tendencia az impérium változás óta mindig az volt: Regátiakkal betölteni a döntő igazságügyi pozíciókat. Körül kell csak nézni Kolozsváron, ahol ennek a tendenciá-

nak eklatáns bizonyítékát találjuk.

A kolozsvári tábla 24 magisztrátusa közül circa 20 regáti. A törvényszékben pedig legújabb regátiakkal töltik be a megüresedett helyeket.

De Kolozsváron még aránylag aranyállapotok vannak. Még elkeserítőbb a helyzet vidéken; Temesvárt például az egész tábla az elnök kivételével regáti tanácsagokból áll. Az ember igazán furcsa konzekvenciákat kell levonjon ezekből az intézkedésekből. Az egész erdélyi igazságszolgáltatást, ugyilátszik, a regátiak kezére akarják átjárszani. Miért? Hiányzik talán az erdélyi bírókból a komoly jogászai felkészültség? Vagy talán a licentiátus tiszteletreméltóbb és megbízhatóbb-e a mi doktorátusunknál?

Egészen figyelemreméltó különben az is, hogy az erdélyi figyelmen kívül hagyása csak a törvényszéki, táblai és a semmitőszéki kinevezéseknél jut kifejezésre. Az első fórumu igazságszolgáltatásnál még megengedik valahogy, hogy az erdélyiek szóhoz jussanak.

„Politizálni fogunk“

— Mit szándékoznak tenni az erdélyi bírók érdekeik megvédésére, — tettük fel informátorunknak a kérdést.

— Ez nehéz kérdés. Mi erdélyiek meg voltunk ahhoz szokva, hogy hivatásunkban a legteljesebb politikamentességet képviseljük. Ha tenni akarunk valamit, úgy viszont nincs más kiút, mint a politika fegyveréhez való folyamodás. A magunk részéről követelni fogjuk a régi bírói hierarchia visszaállítását. Az igazságszolgáltatást függetleníteni kell a politikai konjunkturák változásától. Az előléptetés egyedüli kritériuma az igazságügyi szolgálatban eltöltött időtartalom lehet és semmi más. Hiszen nem kell messzebb menni, a kolozsvári törvényszéknél is láthatjuk, hogy milyen paradox helyzetet teremt az ezzel ellenkező szempontok érvényesítése. Van egészen fiatal, újonnan kinevezett törvényszéki bírók, akik mellett a régi erdélyi táblabírók rangban lévő magisztrátusok csak szekundálnak. Hát szabad így politizálni?

A magunk részéről csak rezignáltan ismételtethetjük meg a feltett kérdést: Hát szabad?!...

Az angol bányamunkások nagy többsége a kormány javaslatára mellett döntött

London, november 21. A bányamunkások szövetségének országos kiküldötti értekezlete foglalkozott a kormány által a bányákat érintő javaslatával s nagy többséggel a kormányjavaslatok mellett foglalt állást. Az értekezlet részletesen megtárgyalta a javaslatban foglalt hét és fél órai munkaidőre vonatkozó intézkedést, a nemzetközi bérmegállapító intézet felállításának, a produkció szabályozásának és a bányák állami tulajdonba vételének a javaslatban megoldott kérdéseit.

A newyorki tőzsdekrach a gyémántbörzén is érezteti hatását

Antwerpen, nov. 21. Az amerikai tőzdeösszeomlás most kezdi éreztetni hatását a gyémántbörzén is. Az üzletmenet hosszabb ideig tartó leromlása várható s emiatt már eddig is mintegy ezerháromszáz munkás vesztette szakmában állását.

Szocialista és agrárpárti kormány következik Csehszlovákiában

Prága, nov. 21. Politikai körökben az a hír járja, hogy a kormányalakítási tárgyalások befejezés előtt állanak. Nemzeti kormányt kombinálnak szociáldemokraták részvételével a német kisebbség képviselőinek bevonása nélkül.

Stefan Zweig: Fouché

vászonkötésben 380 lei. — Die Kette: Erstes Erlebnis 280 lei; Amok 280 lei; Verwirrung der Gefühle 280.

Az érzések zürzavara

fűzve 170 lei, kötve 225 lei. Tolstoj, illusztrált kiadás 198 lei

LEPAGE -nál K-ért.

Dr. V

Jeruzsálem parlamenti ülésén dr. W. gatta ki. Dr. lapok és a nai tudósítój. lagszövetség. Weisl, aki lemi zavarg. sebesült és szén, feleség maszkodva hallgatása k. tott.

— August Európából vallomását d. ban volt a V. sából rövides érkezőm n. tem, ahol e. Az arab tü. héber imakó. bokra téptél. Omar mesce volt és azon előtti térség.

— August teki napon, tam, hogy a készülnek a. Jaffa kapu. gol és fegy. láltam. Az u. 200 főnyi sz. fegyverzett a. üldözött zsid. de még mie. szurták. A s. kedni, de n. kapott, amel. a zsidó holti. cipelték és. dozott, hogy. kat. Öt perc. egy zsidót é. hem-utca fel. állította a ro.

— Ezután ahol hallotta egymásnak nek az arab. élen két lov. után pedig e. rendőr kísé. nyugodtan v. telen kiugro. zsidóra sujt. natban két. ugy, hogy t. Nyomban m. mat és átaka. nek, de a r. foglalva ahh. tek volna. T. próbált kisz. amig én bíró. hatalmas szu. Hátránéztem. elszaladni, a. törölte. Látt. megfogták e. tartóztatták. tető menetbe. mellettem áll. lalos szuras. héber író sz. Néhány pilla. eszméletemet.

Stoker, a. ügyvédje ezu. tüze alá vonj.

Stoker: T. revizionizmus.

Weisl: A. nisták alapek. semmi olyant. araboknak fé.

Stoker: E. litikájával?

Weisl: Ne. ez még távol. a revizionistá. nyitva szélsős. vizionisták W. tekintetben ta. I. Dr. Weiz

Dr. Wolfgang von Weisl a palesztinai angol vizsgálóbizottság előtt

Élénk vita a revizionizmus céljairól

Jeruzsálem, november 21. Az angol parlamenti vizsgálóbizottság legutolsó ülésén dr. Wolfgang von Weisl hallgatta ki. Dr. Weisl a berlini Ullstein lapok és a Neue Freie Presse palesztinai tudósítója és tagja a revizionista világszövetség központi tanácsának. Dr. Weisl, aki mint ismeretes, a jeruzsálemi zavargások idején súlyosan megsebesült és még ma sem épült fel egészen, feleségére és egy ápolónőre támaszkodva jelent meg a teremben. Ki hallgatása közel négy óra hosszat tartott.

— Augusztus 6-án érkeztem vissza Európából Palesztinába. — kezdte vallomását dr. Weisl — és szándékomban volt a Vossische Zeitung megbízásából rövidesen Amerikába utazni. Megérkezésem napján a Szentfalhoz mentem, ahol egy arab demonstráció volt. Az arab tüntetők a Szentfalnál talált héber imakönyveket, amuletteket darabokra tépték és lábaikkal tiporták. Az Omar mecsethez vezető újkapu nyitva volt és azon keresztül özönlöttek a fal előtti térségre az arabok.

— Augusztus 23-án, a tragikus pénteki napon, délután egy óraker hallottam, hogy a Jaffa utcában zavargásra készülnek az arabok. Odasiettem a Jaffa kapuhoz, ahol felfegyverzett angol és fegyvertelen arab rendőrök találtak. Az utca közepén körülbelül 150-200 főnyi szabálykával és botokkal felfegyverzett arab tüntető masírozott. Egy üldözött zsidó a rendőrök felé szaladt, de még mielőtt elérte volna őket, lezuhant. A sebesült megpróbált felemelkedni, de nyomban második szurást kapott, amely halálos volt. A rendőrök a zsidó holttestét a rendőrkordon mögé cipelték és a Crust rendőrtiszt azon fűződött, hogy megnyugtassa az arabokat. Öt perccel később ismét lezuhant egy zsidó és az arab horda a Bethlehem utca felé szaladt. A rendőrség megállította a rohanó tömeget.

Rendőri segédlettel.

— Ezután a Jaffa-utcába mentem, ahol hallottam, amint megremült zsidók egymásnak kiáltották a vészjelt: Jönnek az arabok! Az arab tüntető menet élén két lovasrendőr haladt, a menet után pedig egy páncélautó, négy angol rendőr kíséretében. A menet aránylag nyugodtan vonult előre. Egy arab hirtelen kiugrott a sorból és botjával egy zsidóra sújtott és ugyanabban a pillanatban két arab az én fejemre ütött, úgy, hogy trópusi sisakom behorpadt. Nyomban megragadtam egyik támadómat és átakartam őt adni a rendőrségnek, de a rendőrök tulontul el voltak foglalva ahhoz, semhogy velem törődtek volna. Támadóm hihetetlen erővel próbált kiszabadulni karjaim közül és amíg én birkóztam vele, egyszerre csak hatalmas szurást éreztem a hátamban. Hátranztem és egy fiatal arabot láttam elszaladni, aki véres kését a ruhájába tűrte. Láttam még, hogy a rendőrök megfogták ezt a fiatal arabot, de nem tartóztatták le, hanem belökték a tüntető menetbe. Ugyanebben a percben a mellettem álló Eliah Raytant érte halálos szurás. Itamar Benavi, az ismert héber író szintén akkor sebesült meg. Néhány pillanattal ezután elvesztettem eszméletemet.

Vita a revizionizmusról.

Stoker, az arab végrehajtó bizottság ügyvédje ezután kerestékérdések pergőtűze alá vonja dr. Weisl.

Stoker: Mondja meg kérem, mi a revizionizmus és mit akar?

Weisl: A revizionizmus az első cionisták alapelveiért küzd és programjuk semmi olyant nem tartalmaz, amitől az araboknak félniök kellene.

Stoker: Egyetért Ön Weizmann politikájával?

Weisl: Nem érzek Weizmannal, de ez még távolról sem jelenti azt, hogy a revizionisták más cionistákhoz viszonyítva szélsőségesek volnának. A revizionisták Weizmann politikáját három tekintetben tartják károsnak:

1. Dr. Weizmann a Palesztina munka

filantropikus részére helyezi a súlypontot, de a revizionisták nem hiszik, hogy adományokkal fel lehetne építeni egy országot, bár a pénzádományok jelentőségét sem becsülik le.

2. A pénzügyi rendszere szűkséggé teszi, hogy a palesztinai állapotokat rózsás színben tüntessék fel, holott mi ezeket az állapotokat kedvezőtleneknek tartjuk.

3. A revizionisták küzdenek ama inaktív mód ellen, ahogy a gyűjtött pénzeket Palesztinában felhasználják.

Stoker ügyvéd: Egyetért-e Ön Weizmann ama kijelentésével, amely szerint Palesztina kapujának kulcsa nem a főkörmányzó kezében, hanem Amerika zsidóságának zsebében van.

Weisl: Nem akarom Weizmann szavainak értelmét boncolgatni. Azt hiszem, hogy ezzel azt akarta mondani

Weizmann, hogy ha az amerikai zsidók többet fognak adni, úgy Palesztina kapui szélesebbre fognak kinyitni, mint eddig. A revizionisták nem osztják ezt a felfogást. Mi azt hisszük, hogy Palesztina kapujának kulcsa épen a főkörmányzó kezében van. Ha kedvezőbb bevándorlási törvény lesz, akkor a zsidók is készségesebben fogják a szükséges milliókat előteremteni.

Zsidó többséget.

A kormány jogi képviselőinek kérdésére Weisl kifejtette, hogy a revizionizmus a zsidó többség megteremtésére törekszik Palesztinában. 1919-ben Herbert Sámuel főkörmányzó egy ünnepi beszédében szintén ezt a programot vallotta. A zsidó többséget fokozatosan akarjuk elérni, 25-30 éven belül. A revizionisták remélik, hogy az

arabok ha kisebbségben is lesznek, nem fognak kevesebb jogot élvezni, mint a mennyit a revizionisták a mai zsidó kisebbség számára követelnek.

Preedy ügyvéd: Nem gondolja, hogy a zavargások azért törtek ki, mert az arabok félték a majorizálást?

Weisl: Ez a félelem alaptalan lett volna. Palesztina és Transjordánia öt-millió ember képes befogadni és ebből legfeljebb hárommillió lesz a zsidó. A revizionisták Palesztinát zsidó többségű otthonná akarják tenni, mert a többség nélkül nem érdemes nekünk idejönni. Évente 25 ezer zsidónak a bevándorlása nem tartozik a lehetetlenségek birodalmába, ha a középosztálybeli elemek bevándorlását a cionista szervezet elősegíti. 1925-ben 35 ezer zsidó vándorolt be és soha olyan jó viszonyban nem éltek az arabok a zsidókkal, mint ebben az esztendőben. Az arabok csak akkor szünek majd meg veszedelmé válni a palesztinai zsidó közösségre, ha meglesz a zsidó többség. Feisal király, az arabok képviselője a békekonferencián, hozzájárult a zsidó többség megteremtéséhez.

Nahum Szokolov Bukarestbe érkezett

Ma délelőlt Maniu miniszterelnök és Mironescu külügyminiszter fogadják a Cionista Világszervezet végrehajtó bizottságának elnökét

Bucuresti-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától). Nahum Szokolov ma este hét óraker Bukarestbe érkezett. Az északi pályaudvaron hatalmas tömeg gyűlt egybe a zsidóvezér fogadtatására és midőn az Orient expressz befutott a peronra, egetverő Heddad-val köszöntötték. Szokolovot dr. Adolf Bernhard, a romániai cionista szervezet elnöke és dr. Fischer

Tivadar országgyűlési képviselő üdvözölték az állomáson, majd Szokolov ügyfél-bajjal keresztül haladva az öt lelkesen ünneplő tömegben, autóba szállt. Az autó elindulásának pillanatában a tömeg a Hatikvát intonálta. Szokolov az Athéne Palacéba hajtatott, ahol az egybegyűlt zsidó vezetőkkel rövid megbeszélést tartott.

Péntek délelőlt Maniu miniszterelnök, majd Mironescu külügyminiszter fogadják audiencián Szokolovot. Délután a külügyminisztérium az Athéne Palacéban bankettet ad Szokolov tiszteletére. Vasárnap délelőlt a Teatru Liric termében nagyszabású meeting lesz, amelyen Szokolov expozét fog tartani a palesztinai helyzetről.

Newyork kikötőjébe ma befutott egy ujskóciai hajó, melynek utasai átélték a tengeri földrengés borzalmait

Newyork, november 21. Ujskócia partvidékéről ma futott be a newyorki kikötőbe az Olympie amerikai tengerjáró hajó, amelynek utasai és személyzete átélte a Halifax környéki vizekre kiterjedt földrengést és tengermozgást. Parker, a hajó kapitánya előadta, hogy a hatalmas földalatti erők ide-oda dobálták a hajót több mint két percen át. Parker épen nem tartózkodott a hajóhídon, amikor az erős lökéseket érezni kezdtek. Gyorsan felrohant a parancsnoki hidra, mert azt hitte, hogy a hajó tengeralatti szirtre vagy hajóroncsra futott rá, vagy pedig, hogy a

hajócsavar eltört. A hajó a rengés ideje alatt többször fölfeladla dőlt, a raktárkajütőkben eltörték az összes világító villanylámpák s az utasok a kabinokban kiestek ágyaikból. A fűtők a hajó gépházában azt hitték, hogy végítélet következik. Az utasok körében pánik támadt mindenki úgy, ahogy volt, rohant fel a fedélzetre. A tengeralatti földmozgás utórezgéseit még mintegy háromnegyed órán át érezték, de ez már nem volt hasonlítható ahhoz a két perchez, amikor a titokzatos földalatti erők a szélszentes tengeren elemi erővel hatottak.

Nyílt erőszakkal fenyeget a Heimwehr

Bécs, november 21. A Heimwehr vezetői Lunsbruckban értekezletet tartottak, amelyen azt a határozatot fogadták el, hogy a Heimwehr maga vegye kezébe az alkotmányreformmal kapcsolatban támasztott követelése megvalósítása iránti harcot, mert attól kell tartani, hogy a polgári

pártok kompromisszumra hajlamos szárnya lepaktál a szocialistákkal. A Heimwehr politikai törekvéseket akkor is meg kell valósítani, ha ezek netalán az ugynevezett államérdekekkel összeütközésbe is kerülhetnek.

Nyugdíjazták dr. Fodor Józsefet, Kolozsvár város főorvosát

Dr. Viad bukaresti orvost kombinálják a főorvosi állásra. Csak a viszonyokkal ismerős orvos kinevezése elégítheti a közérdeket

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Monitorul Oficial egyik legutóbbi számában megjelent a dr. Fodor József városi főorvos nyugdíjaztatására vonatkozó rendelet.

A főorvos nyugdíjaztatásának híre meglepetést hozott a város lakosságára. Dr. Fodor a város általános szeretetét bírja és hivatalát közmegelegedéssel a legnagyobb lelkiismeretességgel látta el. A tiszteletben álló főorvos nevéhez fűződik a modern követelmények jegyében felépített járványkórház. A puritán jellemű főorvos nagy hozzájárulással szolgálta a város közegészségügyét, lankadatlan buzga-

lommal dolgozott a köz érdekében és a lakosság minden rétegének készséggel állott rendelkezésére.

Dr. Fodor József nyugdíjaztatása új problema elé állítja Kolozsvár közegészségügyi szolgálatát. Vajjon ki fogja felváltani dr. Fodort, ki fogja betölteni ezt a nagy horderejű posztot?

Ahogy megjelent a hivatalos lapban a főorvos nyugdíjaztatásáról szóló rendelet, már megindultak a kombinációk és a kulisszák mögött máris heves harcok dúlnak a kinevezés körül. Több jelölt szerepel a különböző kombinációkban. Ezek között számos kerületi

orvos van előtérben és minden jel arra mutat, hogy a megüresedett főorvosi tisztség körül még heves küzdelem lesz.

Maga dr. Fodor Bukarestbe utazott a nyugdíjaztatására vonatkozó rendelkezés visszavonása érdekében.

Komplikálja a nagyjelentőségű problémát, hogy a megüresedett főorvosi állást csak az új közigazgatási törvény életbeléptetése, illetve a községi választások után fogják betölteni. A legújabb kombinációk dr. Viad bukaresti orvos nevét hozzák előtérbe, akinek a legtöbb esélye van a kolozsvári főorvosi állás elnyerésére.

Reméljük, hogy az illetékes tényezők, akik a kinevezésben dönteni fognak, csak a város és a lakosság érdekeit fogják szem előtt tartani és egy minden tekintetben arra való, a kolozsvári követelményeknek megfelelő embert fognak kinevezni erre a felelősségteljes és fontos pozícióra. Nem szeretnők, ha ezeket a szempontokat figyelmen kívül hagynák és más, esetleg politikai, vagy személyi momentumok kerülneek döntő súlyba. Csakis olyan ember kerülhet a főorvosi székbe, aki ismeri a helyi viszonyokat és kellő garanciát nyújt arra nézve, hogy posztját a teljes közmegelegedéssel fogja betölteni.

Az utóbbi évek megfeszített munkájának ellenére a közegészség jelenlegi helyzete igen sok kívánni valót hagy maga után és csak a helyzetet tökéletesen ismerő és energikus ember lesz képes a hibák orvosolására és a házagok betöltésére. Kolozsvár orvosi karában számos egyéniség található, akiket ugy tudományos felkészültségük, valamint működésük predestinál a főorvosi tisztségre.

— Zsidóverést rendezett egy részeg Széchenyi téri korcsmáros. Ilyen című tegnapi cikkünkre vettük a következő levelet. A „Kolozsvári Hirlap“ mai számában a Széchenyi téren lejátszódott zsidó-verést hamis beállításban ismertetik. Mindenekelőtt nem igaz, mint-ha Farcaş János zsidó ember lenne, kötekedő, korcsmáros ember, akit jól ismernek a rendőrségen is. Hogy a piaci árusok verekedést rendeztek volna a Széchenyi-téren, légből kapott koholmány. Mi, piaci árusok, nem verekszünk, mindnyájan, reggeltől késő estig elvagyunk foglalva munkánkkal és örülünk, ha tisztességesen meg tudunk élni. A verekedés luxusát nem engedhetjük meg magunknak. Különbben is nem ismerünk felekezeti vagy faji különbséget egymás között. Az az újságíró, aki ezt a cikket megírta, helyesebben tette volna, ha több súlyt helyez a való adatok megszerzésére, semmint tres szellemeskedésekre. Grosz Izák piaci árus, a Sfatu Negustoresc választmányi tagja.“

át találjuk.
magisztrátusa
A törvényszé-
regátiakkal
dett helyeket.
aránylag arany-
elkeserítőbb a
svárt például az
ivételével regáti
ember igazán
kell levonjon
ból. Az egész
tást, ugylátszik,
trják átjátszani.
az erdélyi bírók-
felkészültség?
s tiszteletremél-
a mi doktorá-
ltó különben az
gyelmenkivülha-
éki, táblaí és a
eknél jut kife-
igazságszolgá-
dik, valahogy,
oz jussanak.
tízaláni fogunk”.
tenni az erdélyi
ésére. — tettük
kérdést.
i erdélyiek meg
ogy hivatásunk-
ükamentességet
karunk valamit,
kiut, mint a po-
folyamodás. A
ni fogjuk a régi
llítását. Az igaz-
miteni kell a po-
ltozásától. Az
ériuma az igaz-
töltött időtarta-
is. Hiszen nem
kolozsvári tör-
k, hogy milyen
nt az ezzel el-
nyesítése. Van-
nman kinevezett
k mellett a régi
an lévő magisz-
nak. Hát szabad
sak rezignáltan
ltett kérdést:

**Kások nagy
ny javaslata
tött**
A bányamunká-
s kiküldötti ér-
kormánynak a
lival s nagy több-
ok mellett fog-
résztelenen meg-
oglalt hét és fél-
intézkedést, a
ó intézet feláll-
bályozásának és
aba vételének a
rdéseit.

**sdekrach
is érezteti**
z amerika tözs-
rezettni hatásait
üzletmenet hosz-
mlása várható s
egy ezerhárom-
zakmában állását.

**grárpárti
k Csehszlo-
n**
sai körökben az
ányalakitási tár-
állanak. Nemzeti
ociáldemokraták
sebbség képvise-

:Fouché
Die Kette: Erstes
80 lei: Verwirrung
280.

irzavara
e 225 lei.
adás 198 lei

E
-nál
K-vár.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánág zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str-
11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— Der Jeschivebocher. (A Stramer színtársulat bucsu előadása.) Szerdán este bucsuztak Stramerék a kolozsvári zsidó közönségtől a „Jeschivebocher” című drámában, amelynek címszerepét Stramer játszotta. Félmut idők problémáit feszegeti a dráma, a jesiva-szellemiségnek küzdelmét a modern zsidóság polgárosító törekvéseivel. A probléma Erdélyben ma is aktuális és a darab részben ennek köszönheti a közönség részéről megnyilvánult érdeklődését. Stramerék átérzéssel és emelkedett szellemben ábrázolták a darab karaktereit. Több esetben pedig nyílt-szerű tapssal honorálták őket. A negyedik felvonás után a közönség szünni nem akadó lelkesedéssel tombolt és a társulat tagjait tiszter is függönyök elé hívta. Az ifjúság valóságilag megrohamozta a színpadot és a vállakra emelve az egyes színészeket, adott kifejezést lelkesedésének. Az Építőmunkások Székházának hatalmas terme a bucsuelőadásra zsufolásig megtelt és a közönség még akkor is ünneplte a jid-dis színészeket, amikor ezek levették a maszkjukat. Csütörtökön Gherlán játszottak nagy siker mellett. Szombattól a jövő hét derekig Marosvásárhelyen vendégszerelnek, majd Szászrégenben és Gheorgeni-ben. A jövő hónap hetedikétől kezdve Bukarestben játszanak a Lipskani-színházban.

— Tizezer bányász áll sztrájk előtt Ujdelwalesben. Párisból jelentik: Londonon keresztül érkező jelentések szerint az ujdélwalesi kormány elhatározta, hogy az üzemi veszteségek miatt bezárt szénbányákat saját kezelésbe veszi s hirdetményileg felszólította a bányászokat, hogy leszállított munkabér mellett jelentkezzenek munkára. A bányász-szakszervezet tegnap határozata folytán a kormány lépése következtében 10.000 szervezett bányász fog legközelebb sztrájkba lépni. Scullin ausztráliai miniszterelnök Bavin ujdélwalesi minisztert és a bányászok, valamint a tulajdonosok képviselőit szombatra tanácskozára hívta.

— Kiáradással fenyeget a Tisza. Szegedről jelentik: A Szeged közelében lévő Somogyi-telep mellett a Tisza kiáradással fenyeget. Már félkilométer szélességben humpolyog és könnyen eláraszthatja a Somogyi-telep ezer házát, amelyben hater ezer lakik. A Tisza szabályozó társaság nagy erőfeszítéseket tesz az áradás visszaszorítására.

— Egy amerikai bankár előtte gyogyithatatlanná leányát s utána ő maga is öngyilkos lett. Newyorkból jelentik: Minnesota államban Minneapolisban Barton bankár revolverrel kioltotta tizenhét éves gyogyithatatlanná tudóbajos leánya életét, majd öngyilkos lett. A lapok tudósítói jelentése szerint a bankár gépkocsin szanatóriumba szállítás közben lőtte le leányát s néhány perccel azután az autóban követte el az öngyilkosságot, anélkül, hogy a sofförje a lövéseket hallotta volna. A szanatórium előtt a sofför legnagyobb megdöbbenésére holtan találta Bartont, aki balkarjával szorosan átölelte tartotta holt leányát s akkor már ő is halott volt.

— Uj postai légi útvonalat szerveznek Angliában Nyugat-Afrika és Brazília felé. Londonból jelentik: Az angol posta, amely már hónapok óta fenntartja légi szolgálatát Angol-India felé, most abban az irányban folytat tárgyalásokat, hogy új postai légi útvonalat szervezzen a nyugat-afrikai Bathurst és a braziliai Pernambuco között. Az ocaénefeletti postai közlekedés céljaira a braziliai postával történt megegyezés után Angliában különleges típusú repülőgépeket fognak építeni.

— Hetvenmilliárdra rugnak a newyorki tőzsdékrach árfolyamvesztése. Newyorkból jelentik: A tőzsdetanács kimutatása szerint a tőzsdékrach árfolyamvesztése a newyorki tőzsdén november elsejéig értékpapírok árfolyamában hetvenmilliárdot értek el. Az összes értékpapírok ez időpontig több mint husz százalékos árfolyamvesztést szenvedtek.

Törvényjavaslat készült a népszámlálásról

București-Bukarest, november 21. A kamara péntek délutáni ülésén törvényjavaslatot fognak beterjeszteni, amely elrendeli az 1930. évi népszámlálást. A javaslatot az egyesített munka és egészségügyi minisztérium dolgozta ki, szerkesztője dr. Iuliu Moldovan alminiszter.

Kartelbe lépnek a romániai bőr és cipőgyárak

București-Bukarest, november 21. Az Ultima Ora értesülése szerint, azok a tárgyalások, amelyeket a romániai bőr és cipőgyárosok már hosszabb idő óta folytatnak, kartell létrehozatala érdekében, sikerrel kecsegtetnek. A gyárosok

tervbe vették egy részvénytársaság alakítását 150 millió lej alaptőkével, amely egységesen gondoskodna a gyárak nyersanyag-szükségletének beszerzéséről és amely a kiépítendő konzern irányító szervévé fog kifejleszteni.

Stan Vidrighin nem mond le vezérigazgatói tisztéről sőt újabb szerződést köt a vasuttal

Négy évi szerződést és évi két millió lej fizetést kér a vasutól Vidrighin vezérigazgató

București-Bukarest, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti tudósítás nyomán az Uj Kelet is közölte a hírt, hogy Stan Vidrighin, az államvasutak vezérigazgatója lemond tisztségéről és visszatért Temesvárra az ottani városi vízművek élére. Bukaresti lapok Vidrighin lemondását azzal hozták kapcsolatba, hogy a CFR igazgató tanácsa elfogadhatatlannak találta azokat az anyagi feltételeket, amelyeket Vidrighin a vasutal szemben szerződésével kapcsolatban állított. Egyes verziók szerint Vidrighin négy évre szóló szerződés aláírását és évi kétmillió lej fizetést kért

a CFR-től, amit azonban az államvasutak tulzottnak találtak.

A legmegbízhatóbb körökből származó értesülésünk szerint, a Vidrighin lemondásáról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak. Sőt ellenkezőleg, az elmúlt hét folyamán Vidrighin és a CFR igazgatótanácsa között megállapodás jött létre a vezérigazgató szerződésének feltételeit illetően. Több mint bizonyos az, hogy a közlekedésiügyi minisztérium a megállapodást a próbálatlan fogja és ebben az esetben továbbra is Stan Vidrighin marad az államvasutak élén.

Százhatvan ezer lej adóhátralékért elvitték egy kolozsvári divatszalon egész berendezését és árukészletét

Sorra zárja be az üzleteket a kiméletlen adóprés

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mióta Bukarestben megadták a jelszót az adóhátralékok kiméletlen és haladéknélküli behajtására, az ország különböző részeiről egyre-másra érkeznek a szomorú jelentések olyan jelenségekről, amelyek minden józan embert meggondolásra kell bírjanak. A kiméletlen szigorúsággal működő adóprés egyre-másra szedi aldozatait. Az adóbehajtó közegek ennek a rettenetes gépezetnek minden egyéni akarattól és iniciatívától megfosztott egyszerű géprezései lettek, és a miniszteri rendelet kényszerítő hatása alatt valóságilag pribéki munkát kénytelenek elvégezni az ország gazdasági életében. Üzleteket zárnak le, üzemeiket állítanak le, családokat fosztanak meg egzisztenciájuktól és mindezt a kiméletlen adóbehajtás jegyében.

Ennek a kiméletlen adóbehajtásnak ma egy újabb áldozata van: Az Unió-utczában levő dr. Knöpfelné féle női divatszalon előtt tegnap társaszekek állottak meg és a hatósági emberek asszisztálása mellett kocsira tették az üzlet-egész berendezését, árukészletét együtt. A cégnek 160.000 lejes adóhátraléka volt. Olyan horribilis összeg ez, amelynek azonnali behajtására mindaddig maguk az arra hivatott kö-

zegek sem tudtak komolyan ragaszkodni, míg Bukarestből le nem jött a fatális pénzügyminiszteri rendelet, amely vagyoniilag teszi felelőssé az adóhivatalok vezetőit az adóhátralékok pontos behajtásáért. Ettől a pillanattól kezdve többé nem létezett mentesség. Pár nappal ezelőtt tudomására hozták az adóhátralékban levő cégnek, hogy záros határidőn belül 80.000 lej köteles törleszteni adóhátralékából, mert ellenkező esetben a cég egész vagyonát elárverezik. A női divatárú cég tulajdonosa első törlesztésül 10.000 lejt ajánlott fel azaz, hogy minden héten további 10.000 lejt fog befizetni. Hasztalanul. És tegnap már meg is jelentek az adóhivatali közegek a halálos ítélet végrehajtására.

Nem mulaszthatjuk el, hogy ebből az alkalomból fel ne hívjuk ismétlenül a pénzügyminisztérium figyelmét arra, hogy az adóbehajtásnak ez a szadizmusa már olyan méreteket öltött, amelyek a megengedhetőség határait minden körülmények között túllépik. Végeredményben családokat még sem lehet egzisztenciájuktól megfosztani, mert az állammal szembeni kötelezettségüknek erejükön felül nem bírnak eleget tenni.

— Az Uj Kelet szatmári fiókszerkesztősége és fiókkiadóhivatala mai naptól visszaköltözött régi helyiségébe. (Piața Brătianu, Deák-ter 7 szám, Gólyaáruház-udvar, telefon 11.) Kérjük ottani m. t. ügyfeleinket, hogy lapunk érdekkörébe vágó mindennemű szellemi és adminisztratív természetű ügyvel: tudósítási anyaggal, hirdetéssel, előfizetéssel, valamint ezek díjainak befizetésével ezentul ide sziveskedjenek fordulni.

— Feltalálták a kormányzás nélküli repülőgépet. Londonból jelentik: A légiforgalmi társaság technikai vezetői jelenlétében egy feltaláló ma bemutatta találmányát, amely a levegőben mozgásban levő repülőgépet önműködő egysúlyozására szolgál és ugyan csak automatikusan arra is képesíti a gépet, hogy hosszabb ideig kormányzás nélkül megmaradjon tervbe vett egyenes útvonalán. A kísérletek eredménnyel jártak.

— Zsiráf, gazella, antilop maradványait találták meg Szibériában. Londonból jelentik: Leningradi jelentés szerint az egyetem tanáraiból álló kutató expedíció a szibériai, Irtsis folyó mentén Pavlodar közelében több helyütt már hat méteres mélységben a föld felszíné alatt szubtrópusi állatok, zsiráf, gazella, antilop stb. csontmaradványait találta meg. Ez annak a bizonyítéka, hogy a föld egy korábbi időszakában Szibéria e részében még a mérsékelt égöv éghajlatánál is melegebb időjárás volt az uralkodó.

— Értesítés. Az orth. chevra Kadisa új telefonszáma 463. Nappai és éjjeli szolgálat.

— Freiburgban a betörők megostromolták a fizetésképtelenné vált bankot. Berlinből jelentik: Freiburgban ma fizetésképtelenséget jelentett az Otto Bürl bankház. A pénzügyi hatóságok előtt a betétesek lármás tüntetést rendeztek s meg akarták ostromolni a bankot. A rendőrség közbelépett s a tüntetőket szétszórta. A két Bürl fivért, akik a pénzügyi tulajdonosai voltak a rendőrség hamis bukás és okiratamisítás nyomtatékos gyanúja alatt letartóztatta.

— Enyhe idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás-prognózisa szerint enyhe időjárás várható ködéssel és helyenkint éjjeli fagygyal. A hőmérséklet Budapesten ma délben 9 fok Celzius.

— Kétszázmillió dollárt fordítanak állami építkezésekre — Amerikában. Washingtonból jelentik: Mellon kincstári államtitkár bejelentette, hogy legközelebb a kongresszus fölhatalmazását kéri a kormány szabású építkezési programjához, amely kiterjed majd az ország minden részére. A tervezett épületek építési költségét 200 millió dollárra becsülik.

— Emelkedett a német export. Londonból jelentik: Az angol sajtó elkezeredetten állapítja meg, hogy a német export 1929. első hat hónapjában felülmuta az angol exportot. Németország 374 millió, Anglia 358 millió font értékben exportált, így Anglia világvizonylatban az export terén harmadik helyre szorult Amerika és Németország után.

— Autóbusz és vonat borzalmas karambolja Dél-Svédországban. Berlinből jelentik: A dél-svédországi Malmö közelében egyik menetrendszerű személyvonat elütött egy autóbuszt, amelyben tizenhét utas foglalt helyet. Az autóbusz összetört s az üvegserepek az összes utasokat megebesítették. Szerencsére a szerencsétlenségben, hogy a vonatvezető fékezett s a vonat nem teljes menetsebességgel ütközött össze a gépkocsival, mert akkor nem lehetett volna elkerülni az utasok borzalmas tömeghalálát.

— Optikai családok okozta egy olasz repülőgép katasztrófáját. Rómából jelentik: Az Ostia-Terrenova-Pauzanza közötti légiforgalmi járat repülőgépének bal-esetével kapcsolatban a vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenséget a terranovai öbölben optikai tümemény idézte elő, amelyet a pilóták körében tükör néven ismernek. A gépet vezető pilóta nem tudta pontosan kiszámítani a hidrológia az öböl vízszintjéről való távolságát s a leszálláskor a gép felborult. Az öbölben levő hajók matrózai azonnal segítségül siettek és kimentették az utasok és a személyzet legtöbbjét. Piersy gróf az egyik utas a vizbefut, Madarasi hadügyi államtitkár arcán, Perry képviselő lábán szenvedett súlyosabb sérülést. A személyzet tagjai közül a két pilóta és a drótnélküli táviró kezelője sebesültek meg.

— A Bajor-Pfalzban felrobbant egy petróleumciszterna-vagon. Berlinből jelentik: A Bajor-Pfalzban, Pirmasens pályaudvarán felrobbant egy petróleumciszterna-vagon s tüze lángra lobbantott a szomszédos vágányon álló tehervonati szerelvényt. Hat vagon párisi piperecikk porráégett, amíg a tüzet eloltani sikerült. Az oltásnál két tüzoltó füstmérgezést kapott. Az anyagi kár igen jelentős.

— A gyilkossággal vádolt Lampel német író szabadlábra helyezték. Berlinből jelentik: A lietzingeni törvényszék vizsgálóbírája ma Lampel Martint, a politikai gyilkossággal vádolt hírneves német író, százezer márká kaució ellenében szabadlábra helyezte. Vele együtt szabadlábra helyezték Schweningert gyanúsítottat is, akinek állítólag Lampel bűntársa volt.

ZSIDÓ

Dr. Abeles
A sikeres cluj-i fejezéshez köze a közeli napok sokat fogják a kében felkeresni órákor dr. Ott fognak a dési ben előadást t ezzel kapcsolat dóság nagy s várja a jeruzsá váló delegátus mán le fogják jeszod akciót.

Paiesztina-
Zwi Lewanov tusának mult bányfnyunyadi elmaradt. Az ur e hó 24 én, amelyet nagy

Vasárnap helyicsoport do nemzeti moza reorganizáció fo geten vasárnap gyűlést. A cion dött Mizrahi-es indulni a válasza rachi tulzolt köv mind két frakció tási harcra, me párt nagy propa ki a választási kimenetelű lesz íránt szokatlan meg, biztosra élet beköszöntés nista életben.

A kolozsvári ris ülése. A k leték összessége ifjúsági blokk kor a Salom-k Nicolae Filipesz szám alatt, tea ris ülést tart. Megnyitó: Stra Ifjúsági Blokk Weisz Jenő. A grammja: Simo grammi Moskovit tagja. Az ifjus okvetlen megj ára 20 lei.

Száznegyvennégy paraszttól

Cluj-Kolozsvár Kelet tudósítójá tek el azóta, h kódó ember jele között a kolozs kiváló rábeszélő szédíteni a kez kenyeretkereső hezen vártak m nyukra. A jöve számos volt és j toknak az eladá vételére. Fellep beszedével olyan vidlátó parasz segtelen bizalom bárányt — hite

A szegény em ták a szimpátiú tette a bárány volt kifizetni a nyészett állatok után Sz. J. eltű bittal üthették rasztoł reménye és nehezen tudta zalmat keltő h gszágot. A kesé csapott szegény telenné vált elő mossága, feljelen kolozsvári rendő hol sem volt m rendőrség mind Sz. J.-t nem leh jesen lemondott rendőrség és a s törődtek keserve váratlanul Sz. J. állította a rendő ellene a büntgyi

ZSIDÓ KÖZÉLET

Dr. Abeles és Zwi Lewanon Désen.
A sikeres cluji Keren Hajjeszod akció befejezéséhez közeledik és a delegáció tagjai a közeli napokban a Cluj környéki városokat fogják az Országépítő Alap érdekében felkeresni. Szombaton este kilenc órakor dr. Otto Abeles és Zwi Lewanon fognak a dési orthodox iskola nagytermében előadást tartani Palesztináról és az ezzel kapcsolatos kérdésekről. A dési zsidóság nagy szeretettel és érdeklődéssel várja a jeruzsálemi direktorium e két kiváló delegátust, akik a jövő hét folyamán le fogják folytatni ott a Keren Hajjeszod akcióit.

Palesztina-előadás Bánffyhadon.
Zwi Lewanon a Keren Hajjeszod delegátusának múlt hét vasárnapjára hirdetett bánffyhadon előadása technikai okokból elmaradt. Az elmaradt előadást Lewanon november 24-én, vasárnap fogja megtartani, amelyet nagy érdeklődés előz meg.

Vasárnap lesz a máramarosszigeti helyi csoport választása. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Mozgalomban megindult általános reorganizáció folyamán máramarosszigeten vasárnapra tüzték ki a tisztújító közgyűlést. A cionista helyi csoport, a megerősödött Mizrahi-csoporttal közös listával akart indulni a választásokba, ez azonban a Mizrahi túlzott követelése miatt meghiúsult. Így mindkét frakciónak külön listával megy a választási harcra, mely hevesnek ígérkezik. Két párt nagy propagandát és lázas munkát fejt ki a választási siker érdekében. Akármilyen kimeneteli lesz a vasárnap választás, mely iránt szokatlan nagy érdeklődés nyilvánul meg, biztosra vehető, hogy egy új cionista élet beköszöntését jelenti a máramarosi cionista életben.

A kolozsvári ifjusági blokk plenáris ülése. A kolozsvári ifjusági egyesületek összessége által alkotott cionista ifjusági blokk szombaton este fél kilenc órakor a Salom-klub helyiségében, Strada Nicolae Filipescu (volt Szentlélek-utca) 6. szám alatt, teasteálllyal egybekötött plenáris ülést tart a következő programmal: Megnyitó: Strausz Béla, a Blokk elnöke, Ifjusági Blokk és a Helyi csoport: dr. Weisz Jenő. A Blokk működése és programja: Simon Tibor. Jiddis népdalok, énekek: Moskovits Béla, a Zeire Mizrahi tagja. Az ifjusági egyesületek tagjainak okvetlen megjelenését kérjük. Teajegy ára 20 lei.

Száznegyvennyolc bárányt csalt ki a parasztoktól egy kolozsvári mészáros

Cluj-Kolozsvár, november 21. (Az Új Kelet tudósítójától.) Hosszu hónapok teltek el azóta, hogy egy munkóra támaszkodó ember jelent meg a vidéki parasztoktól a kolozsvári baromvásártéren és kíváló rábeszélő képességével meg tudta szédíteni a kezemunkájukkal keservesen megterhes parasztokat, akik oly nehezen vártak már vevőt 148 eladó bárányukra. A jövevény Sz. J. kolozsvári mészáros volt és jó ajánlatot tett a parasztoknak az eladásra váró 148 bárány megvételére. Fellépése oly megnyerő volt és beszédével olyan hatást gyakorolt a rövidlátó paraszti emberekre, hogy azok kétségbeesetten bizalommal adták át neki a 148 bárányt — hitelbe.

A szegény emberek azonban hiába várták a szimpátiikus vevőt. Sz. J. értékesítette a bárányokat, de eszéigában sem volt kifizetni a verejtékes munkával tenyészített állatok árát. Az üzlet megkötése után Sz. J. eltűnt és a szegény hitelezők börtöl üthették a nyomát. A szegény parasztoztok reményteljesen vártak hosszú ideig és nehezen tudták elhinni az oly sok bizalmat keltő hitelezőjükről a hallatlan gazságot. A keservesen csalódott és becsapott szegény parasztoztok, miután kétségtelemé vált előttük hitelezőjük szélhámosága, fejelentést adtak be ellene a kolozsvári rendőrségen. Sz. J. azonban sehol sem volt megtalálható. Hiába volt a rendőrség minden kutatása és fázadozása, Sz. J.-t nem lehetett előállítani. Már teljesen lemondott kereséséről a kolozsvári rendőrség és a szegény hitelezők is beletródtak keserves helyzetükbe, amikor ma váratlanul Sz. J. nyomára akadt és előállította a rendőrségen, ahol beindították ellene a büntügyi eljárást.

Közgazdaság

Az erdélyi háztulajdonosok temesvári kongresszusa

Cluj-Kolozsvár, nov. 21. Az erdélyi és bánsági városok között komoly mozgalom indult meg avégből, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok régen eltörölt pótdadó-kirovási jogát a kormánytól visszaköveteljék, mert az állam által a városokra zúdított közterheket másképp a városok fedezni képtelenek. E tervek megvalósítása érdekében az ország összes háztulajdonos körében erőteljes mozgalom indult.

A háztulajdonosok első kongresszusa november 23-án lesz Temesváron. A temesvári kongresszuson az egybegyűlt állást fognak foglalni a városok pótdadó-követési jogának visszaállítását mellett és ezzel egyidejűleg leszögezik, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok vámszedési jogának elvétele indokolatlan és törvényellenes volt, mivel ezáltal ezeket a városokat legfőbb jövedelmi forrásuktól fosztották meg s ezért követelik: a kormány adja vissza az erdélyi és bánsági városok vámszedési jogát s ezzel mentse meg őket az anyagi összeomlástól. A temesvári kongresszus ezenkívül erélyes állásfoglalásra készül a felemelt kétszázalékos házáadóilleték ellen és követelni fogja azt, hogy helyezzék hatályon kívül a közigazgatási törvény ama rendelkezését, amely utasítja a városokat, hogy bevételeiknek két százalékát a megyéknek adják át. A kongresszus le fogja szögezni, hogy a megyék a városoknak voltaképpen semmit sem adnak s így annak a kétszázalékos részesedésnek nincsen semmi elfogadható indoka.

A háztulajdonosok első kongresszusa november 23-án lesz Temesváron. A temesvári kongresszuson az egybegyűlt állást fognak foglalni a városok pótdadó-követési jogának visszaállítását mellett és ezzel egyidejűleg leszögezik, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok vámszedési jogának elvétele indokolatlan és törvényellenes volt, mivel ezáltal ezeket a városokat legfőbb jövedelmi forrásuktól fosztották meg s ezért követelik: a kormány adja vissza az erdélyi és bánsági városok vámszedési jogát s ezzel mentse meg őket az anyagi összeomlástól. A temesvári kongresszus ezenkívül erélyes állásfoglalásra készül a felemelt kétszázalékos házáadóilleték ellen és követelni fogja azt, hogy helyezzék hatályon kívül a közigazgatási törvény ama rendelkezését, amely utasítja a városokat, hogy bevételeiknek két százalékát a megyéknek adják át. A kongresszus le fogja szögezni, hogy a megyék a városoknak voltaképpen semmit sem adnak s így annak a kétszázalékos részesedésnek nincsen semmi elfogadható indoka.

A háboru előtti járadékok konferenciája. Közölte az Új Kelet, hogy a párisi háboru előtti járadékok konferenciáját meg kellett szüntetni, mert Magyarország képviselői az ugynevezett keteli reparációk problémájában olyan állást foglaltak el, amelyek értelmében nem nyilatkozhattak a háboru előtti járadékok kérdésében, mindaddig, amíg a reparációk ügyét el nem intézték. Ha a hágai konferencia 1930 január elsején a Youngtervezet miatt összeül, valószínű, hogy a járadékokról szóló konferenciát megint meglehetne tartani. Ebben az esetben a konferencia már januárban vagy februárban összeül és pedig minden valószínűség szerint Prágában vagy Rómában.

Az angol bányamunkások elfogadták a kormány javaslatát. Londonból jelentik: A bányamunkások elé a kormány javaslatot terjesztett a szénbányászati teljes reorganizálására. A kormány ugyanis úgy határozott, hogy csak abban az esetben nyújtja be a javaslatot a parlament elé, ha a bányászok is népszavazással foglalnak állást a javaslat mellett. A bányászok eddig Yorkshire kerület kivételével helyeselték a kormány terveit. Elvárható tehát, hogy a kormány törvényjavaslata jövő hét elején már a parlament elé kerül.

A csehszlovák cukorgyárosok folytatják a nemzetközi cukorkartell létesítésére irányuló munkájukat. Prágából jelentik: A csehszlovák cukoripar képviselői — mint azt már jelentettük — erősen foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy Cuba cukornagyiparosainak javaslatát megvalósítsák. A javaslat a cukoripar kartellirozására vonatkozik, a csehek főleg az európai Délkelet gyárainak meg-

szervezését vállalták és ebből a célból minden lehetőséget elkövettek, dacára Java cukoriparosai ellenállásának. A szervezési munkálatok már előrehaladt stádiumban vannak.

Sportbank alakul Németországban. Berlinből jelentik: Az evezős klub indítványára elhatározták, hogy felhívják számos sportegyesületet egy közös bank megalakulására. A bank jövedelmét főleg arra fogják fordítani, hogy a sportnak minden ágát fejlesszék és hogy tanulmányura küldjék ki a trénereket, akiknek életművét is a bank jövedelme révén akarják növelni. A sport mecenásait felszólították, hogy foglaljanak állást ebben a kérdésben. Az eddig visszékeztetett válaszok kedvezőek és azt hiszik, hogy a bankot a jövő év elején már Berlinben tizenbe is hozzák.

Az új párisi váltóbank főleg balkáni üzletekkel akar foglalkozni. Párisból jelentik: Közölte az „Új Kelet”, hogy Párisban meg akarják alakítani a Banque de Acceptation. Ez a bank legközelebb már meg is kezd működését. Az új intézet alapítói közé tartozik az Union Parisienne, a Banque de Paris et de Pays-Bas, a Credit Lyonnais, a Société Générale, a Credit National, a Credit Commercial és a Credit Mobilier. A Comptoir d'Escompté az utolsó pillanatban visszavonult az alapítástól. Ehelyett számos külföldi érdekltség ugrott be és pedig legelőször a Banque Belge pour l'Etranger és a Banque Itaio-Belge. A bank vezérigazgatójává Sergeant, az Union Parisien felügyelő bizottságának elnökét választották meg, helyettes elnökül pedig Oudot igazgatót, a Banque de Paris et des Pays-Bas vezetőjét. Az új bank nagy

sulyt fog helyezni a balkáni gazdasági élet kiaknázására és ebből a célból Európa délkeletének nagyobb városaiban, Bukarestben, Belgrádban és Szófiában fiókot fog felállítani.

Ujra megállapítják az egyes cikkek árának középértékét. A pénzügyminiszter elhatározta, hogy mindazon cikkek árának középértékét újra meg fogja állapítani, amelyek fényűzési és forgalmi adó alá esnek. E célból a napokban egy felülvizsgáló bizottság fog összeülni. Az érdekeltek már most beadhatják a kérdésre vonatkozó panaszukat memorandum alakjában a pénzügyminiszteriumba.

EXPORT-IMPORT.

Alma kivétel. A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a Giuseppe Pallavidini & Nicola Gaggero cég, Milano, Via Perugino No. 14, összeköttetést keres olyan romániai cégekkel, akik almát, főleg nagy piros Kanadai Renét tudnának kivinni. Ajánlathoz esetleg mintaküldemény csatolandó. Szükség esetén átvételre leküldi a megbízottját. Ugyanezen cég keres olyan kereskedelmi cégekkel összeköttetést akik déligyümölcsöt hoznak be.

A leölt baromfi és disznó belsőszekek kivitele. Opavsky Alois cég Praha-Weiberge, Mechgasse 21. szám, összeköttetést keres olyan romániai cégekkel, amelyek levághott baromfit, továbbá olyan sertésvágókkal, akik belsőszekeket, (máj, nyelv, bél, vese, stb.) képesek kiszállítani. Erdéklődők tegyenek közvetlen ajánlatot fenti céghez, megadván a henteint kiszállítható cikkek számbeli súlymennyiségét, fzetési feltételeket, valamint az árat darabonként vagy kg-ként.

SPORT

Megalakul a Haggibbor si-szakosztálya. A téli sportszezon rövidesen megkezdődik és ez alkalommal a Haggibbor egilis fiatalosága újabb szakosztály felállítását határozta el. A kolozsvári zsidóság számos tagja hódol a si-sportnak, akiket most szakosztályba fognak tömöríteni. Mindazok, akik ebben a szakosztályban aktíve közreműködni óhajtanak, jelentkezhetnek szíves részvételüket Benedek Pálnál (Banca Centrala), aki a jelentkezések alapján össze fogja hívni a szakosztály alakuló gyűlést.

Haggibbor—Universitatea. Vasárnap az őszi futballbajnokság utolsó komplett fordulóján kerülnek össze a Universitatea és Haggibbor csapatai. Az Universitatea legutóbbi mérkőzésén ismét jó formát mutatott, ezzel szemben a Haggibbor gyengén játszott. Ezek a körülmények favorittá az egyetemiek klubját teszik, bár a Haggibbor nem lesz könnyű ellenfél. A mérkőzés délután félháromkor kezdődik, előtte félegy órai kezdettel a Románia fogja pontjainak számát szaporítani a RMS ellenében.

A JIUL Jugoszláviában. A petrozsényi JIUL hazaérkezett jugoszláv turájáról. Két mérkőzést bonyolított le a szomszéd államban. A nagybecskerei válogatottat 8:0-ra, a nagyikindai SKS-t 7:1-re verte a JIUL, amely így szép sikert hozott a romániai futballsportnak.

Ujra megjelenik az

ATHENEAUM KÖNYVTÁR

Legolcsóbb árban! Legjobb tartalommal! Legszebb kiállításban. Füzve 54 lei, vászonkötésben 84 lei. — Figyeljen ide! Rendkívüli kedvezmény: Ha előfizet nyomban a 12 kötetre, akkor kötetenként 280-300 oldal terjedelemben egészvászonkötésben nem 84, füzve nem 54 lei, hanem 64 lei, 54, hanem 44 lei

és ingyen kapja az Atheneum Almanachja 1930. évi pompás kötetét 30 magyar író legújabb alkotásával.

Íme a remek új sorozat: 1. Móríc Zsigmond: Forró mezők. 2. Unsed Sigrid: Tavasz. 3. Katajev Valentin: A sikkasztók. 4. Heltai Jenő: Álmodó háza. 5. Maughan Somerset: Az ördög sarkantyúja. 6. Prévost Marcel: A meghódíthatatlan. 7. Krúdy Gyula: Boldogult urfirkom. 8. Smeljev Iván: A pincér. 9. Anderson Sherwood: Tar. 10. Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem. 11. Bojer Johan: A nagy éhség. 12. Bourget Paul: A lelkiismeret.

Az élő magyar irodalom s a modern világirodalom legszebb alkotásai, kivétel nélkül új regények első magyar kiadásában, a legszebb famentes fehér papiroson, valódi angol egészvászonkötésben vagy diszesen kartonálva (füzve).

Vágja le, töltsé ki és küldje be hozzánk nyomban ezt a szelvényt!

T. Új Kelet Könyvsztyálya Cluj

Ezennel előfizetek az „Atheneum Könyvtár” új sorozatára 12 kötetben egészvászonkötésben kötetenként 84 lei helyett 64 lei, füzve kötetenként 54 lei helyett 44 lei előfizetési áron. — Előfizetési díjban egyidejűleg beküldtem _____ Leit s a már megjelent 3 kötetet kérem. Kérem a _____ köteteket most, a többieket megjelenéskor havonta utánvét mellett megküldeni. A pénz előzetes beküldése esetén a küldés bérmentve, utánvétellel a megrendelő költségére történik. [A nem kívánt rész törölnöd.]

Költ _____
Név _____
Cím és foglalk. _____

Apróhirdetések

BELFÖLDI gesztenyét mm.-ként 1600, tavalyi jó aszalt szívtát 2500, belföldi héjas mogyorót 1800 lejért szállít utánvétellel Roosz, Teuti de sus, Baia mare. 2574

MÁK és lencse kapható. Heller Sámuel Cluj, Regina Maria 3.

ZONGORAÓRÁKAT kezdőknek jutányos áron, jó módszerrel, adok gyakorlással is. Cim a kiadóban.

NAPI 2-3 óras gyakorlásra irógépet keresek. Címeket a kiadóba.

ELADÓ valódi fajtacskó, dísz galambok, galambház, stb. Bővebbet GYURI bácsinál a Moldován vendéglőben (CLUJ), Szent György-tér).

Szönyegszöveshez legjobb, legszebb perzsafonalak, felvétőfonalak, szönyegminták legjobban beszerezhetők: „SULTANA” szönyegszövesüzem fonalosztályánál, Targu-Mures, Piata Regele Ferdinand 7. (Főter) Sztet küldés utánvétellel.

NE FÖZZÖN! csak Ganné receptjei szerint. 290-et talál belőle a Ganné-féle késsz szakácskönyvbe. Egész Erdélyben, de azon túl is ezt használják. Ára 200 lei az Új Kelet könyvsztyályában.

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Péntek este fél 9-kor Aranypáva. Operette újdonság előző, a budapesti Városi Színház óriási sikert aratott újdonsága a nagyváradi operette társulat vendégjátékával Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós füllépése. Premiere bérlet 15 szám, Sorozatszám 111.

Szombat délután fél 3-kor Nagymama ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Előadó de. Dsüri Bálint. Sorozatszám 112.

Szombat este 9-kor Aranypáva operette újdonság 2. A nagyváradi operette társulat vendégjátéka, napi bérlet 16 sz. B sorozatszám 113.

Vasárnap délután 3-kor Két lány az uccán Újdonság 5-ösödör mérsékelt helyárakkal sorozatszám 114.

Vasárnap fél 6-kor ORLOW operette repriz új szereplőkkel Lengyel Irén, vendégjáték Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós fellépése sorozatszám 115

Vasárnap este 9-kor Aranypáva operette újdonság 3-adszor a nagyváradi operette társulat vendégjátéka. Napi bérlet 16 szám C sorozatszám 116

Hétfőn este fél 9-kor Aranypáva operette újdonság 4-edszer, a nagyváradi operette társulat bucsuestéje. Napi bérlet 17 szám A, sorozatszám 117.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Pénteken 3-kor és félhatkor: Rekord műsor! I. Boleyn Anna. (Grandiózus dráma 10 felvonásban. Főszereplők: Emil Jannings és Henny Porten.) II. A felső tízezer. (Főszereplő: Ramon Novarro. III. Pótképek. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.)

Szombaton csak egy előadás délután félhat órák: I. Boleyn Anna. (Grandiózus dráma 10 felv.-ban. Főszereplők: Emil Jannings és Henny Porten.) II. A felső tízezer. (Főszereplő: Ramon Novarro. III. Pótképek. Helyárak: 30, 20, 10 lei.)

Vasárnap d. e. 11 órák: Harc a kinaikkal. (Izgalmas történet, főszerepben: Rudolfo Valentino. Helyárak: 15, 10 lei.)

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Pénteken 5, 7 és 9 órák Premier: Az álarcos Vénus. Főszereplők: Wladimir Gaidarov, Arlett Marschal és Dita Parlo.

Szombaton 5, 7 és 9 órák: Az álarcos Vénus. Vasárnap d. e. 11 órák: Matiné keretében fellép a kis Zoli, a Beketow-cirkusz közkedvelt művésze és partnere, Chery művész groteszk táncával, Patt és Patachon legjobb filmjében. Olcsó helyárakkal.

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órák: Az álarcos Vénus.

SELECT-MOZGÓ:

Péntek: Cigányprimás, nagyszerű film, Kálmán hasonnevű operette nyomán, főszerepben: Verebes Ernő. A filmet Horváth Pali és bandája kísérik.

Szombat: Cigányprimás, nagyszerű film, Kálmán hasonnevű operette nyomán, főszerepben: Verebes Ernő. A filmet Horváth Pali és bandája kísérik.

Vasárnap: Cigányprimás, utóljára, főszerepben: Verebes Ernő. A filmet Horváth Pali és bandája kísérik.

Hétfő: Felszabadulás a házasságból, mélyen megható társadalmi dráma, mely egy fiatal asszony szenvedéseit mutatja be.

Kedd: Felszabadulás a házasságból, mélyen megható társadalmi dráma, főszerepben: Olga Brink és Henry Edwards.

Szerda: Felszabadulás a házasságból, társadalmi dráma, főszerepben: Olga Brink és Henry Edwards.

URANIA-MOZGÓ:

Péntek: Szergej barát, dráma, főszerepben: Ivan Mosjoukine.

Szombat: Szergej barát, dráma, főszerepben: Ivan Mosjoukine.

Vasárnap: Szergej barát, dráma, főszerepben: Ivan Mosjoukine.

Hétfő: Cigányprimás, Kálmán hasonnevű és közismert operette nyomán, főszerepben: Verebes Ernő. A filmet Horváth Pali és bandája kísérik.

Kedd: Cigányprimás, nagyszerű film, Kálmán hasonnevű operette nyomán, főszerepben: Verebes Ernő. A filmet Horváth Pali és bandája kísérik.

A Magyar Színház közleményei

Ma este van az „Aranypáva” premijere. Igen érdekes eseménye lesz ma este a Magyar Színháznak. A budapesti Városi-színház óriási sikert aratott újdonságát az „Aranypáva” fogják bemutatni igen gondos előkészületek után. Az Aranypávanak Budapesten olyan óriási sikere volt, hogy a premijer után azonnal megvették Bécs és Berlin számára az előadási jogot s most készülnek ott a bemutatására. Nálunk még érdekesebbé teszi a mai premijert az, hogy az Aranypávát a nagyváradi operette-társulat kitűnő tagjai fogják játszani. Horváth Böske, Mayer Kató, László Andor, Bellák Miklós. Szombaton, vasárnap és hétfőn is az Aranypávát adják.

Vasárnap Orlov Lengyel Irénnel és a nagyváradi operette-társulattal. Zsuffolt ház (apsai fogják közöntenéi vasárnap délután félhat órák a színház ilusztis vendég primadonnáját Lengyel Irént, aki legjobb szerepében az Orlov-ban fog megjelenni. Partnerei László Andor, Bellák Miklós, Mayer Kató.

Két lány az utcán — vasárnap délután 3 órák, mérsékelt helyárakkal. Az idei évad legnagyobb újdonsága a „Két lány az utcán” kerül színe vasárnap délután 3 órák mérsékelt helyárakkal, Marsi Gizivel, Kaszab Annával, Miklóssy Margittal, Mihályfi Lászlóval, Mészáros Bélával a főszerepekben.

Emil Jannings, Henny Porten, Ramon Novarro egy műsor keretében. Óriási sikere volt tegnap este a Magyar Színház új műsorának. Hatalmas kettős műsor keretében együtt lépnek fel: Emil Jannings és Henny Porten Boleyn Anna című 10 felvonásos tragédiában és Ramon Novarro a „Felső tízezer” című 8 felvonásos filmjátékban. Ez a grandiózus műsor ma két előadásban látható 3 órák és félhat órák. Holnap (pénteken) utóljára vetítik ezt a nagyszabású műsort, de csak egy előadás keretében, amely félhatkor kezdődik. Helyárak: 30, 20 és 10 lei.

Harc a kinaikkal. Rodolfo Valentinoval, 15 és 10 lejes helyárakkal. Vasárnap délelőtt 11 órák matiné lesz a Magyar Színházban. Vetíteni fogják a „Harc a kinaikkal” című kalandor történetet Rodolfo Valentinoval a főszerepben.

Rádió műsor

Idő: Középeurópai

Péntek, november 22

Budapest. 9.15 Eugen Stepat cross balalaja zenekarának hangversenye. 1. Rosztov induló 2. Mandzsuriai keringő. 3. Gyors, mint a hullám — diákdal. 4. U kamina — románc. 5. Repül a trojka — népdal. 6. Ulanus-mazurka. 7. Korobejniki. 8. Amit nekem dalolt — románc. 9. Kórus dal. 10. Stepat H-niczky: Halod e, mit susog a szél—tangó. 11. Három falu. 12. Krizantém — románc. 13. Egyhanguan cseng. 9.30 Hírek Déli hangverszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05 Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 12.25. Hírek. 1.00: Pontos időjelzés, időjárás jelentés. 2.30 Hírek, élelmiszerárak. 3.00 Piaci árak és árfolyamhírek. 3.45 Fulton-rendszerű képtávtel. 4. Thury Mária mesél a gyermekeknek. 4. Pontos időjelzés, időjárás jelentés, hírek. 5.10 Vezéry Ödön visszaemlékezései. (A még látta Petőfit. Bem apót és Petőfi Zoltán. Felolvassa vitéz Garamszeghy Sándor, Nemzeti Színház tagja. 5.40 Az első budapesti Citerakör hangversenye. 1. Haubner Déleleg lépéssel — induló, 2. Nikl: Vidám életképek — keringő, 3. Katzinger: Ifjúkori emlékezések — egyveleg, 4. Chrunak: Tánccoló koboldok — polka 5. Mozart: Mentiett az Esz-dur szimfóniából, 6. Bécsi népdal „A régi óra”, 7. Magyar népdalok, 8. Nikl: Induló, 6:50: Francia nyelvtanítás, 7:25 Dr Hans Götting németnyelvű előadása. 8.15 A varói Filharmoniai társaság hangversenye Varsóból, 1. Butykai Ákos: Ünneppontok. Szimfonikus költemény Arany János balladája után, 2. Szymanowski: III szimfónia, „Az éj dala” a szopránszólot énekli Turczynska Janina operanékesnő. 3. Hubay Jenő: Gordonkahangverseny előadja Földessy Arnold gordonkaművész, Werner Leó: Csongar és Tünde, Szimfonikus költemény, 5. Bartók B. I. suite. Után kb. 10.30: pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek, majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye.

Bukarest 16. Könnyű zene. 16.30: Román zene. 20: Dalest. 20.45: Rádiózenekar. Smetana: Eladott menyasszony. Sinding:

Keringő, Lincke: Sláger sláger. Paschill; Román egyveleg. 21.50. Hírek.

Bécs-Graz 20. Schumann Erzsébet dalestje. Schubert, Wolf, Mahler, Strauss Richard dalok. 22. Jazz-zene.

Berlin 20. Népszerű zene, 21. Kamarazene.

Breslau 19.05. Svéd balladák és dalok. 20.30 Haydn, Mozart és Beethoven áriák. 21. Bruckner szimfonia.

Frankfurt 19.30. Utána a stuttgart műsor.

Hamburg 20. Cigánybáró, Éva, Koldusdiák, Gésák, Bécsi nők, Szegény Jonathán, Marica grófnő. Paganini c. operettekből keringők.

Köln 20. Schwarcz József baritonénekes. gramafonon. Utána cigányzenekar.

Königsberg 20. Az Operaház zenekarának hangversenye. Beethoven: VII. szimfonia, Liszt: A-dur zongoraverseny. Strawinski PV-ig szvit.

Königswusterhausen 20. Hangverseny. Beethoven, Petrolei műveiből.

Lipce 19.30. Rádiózenekar.

Stuttgart 20. Filharmonikus hangverseny. Mozart: Varázsfuvola, Beethoven: D-dur hangverseny. Beethoven: II. szimfonia.

Belgrád 20. Operaközvetítés.

Zágráb 20.35. Rádiózenekar.

Prága 20. Rádiózenekar, 21. Modern zene.

Pozsony 17.30. Magyar óra. Előadás és baritonhangverseny. 22. Közv. Prágából.

Kassa, Ostrava és Brünn 19 óratól egymás műsorát köv.

Daventry 22.15. Rádiózenekar.

London 21. Szimfonikus zenekar. Bach: Beethoven műveiből.

Varsó-Kattovics 19.25. Gramafonhangverseny. 20.15. Filharmonikus hangverseny.

Milanó-Torinó 20.30. Szimfonikus hangverseny.

Nápoly 21.02. Gounod: Faust c. operája.

Róma 21.02. Lombardó és Ranzató: Csinosilla c. operája.

Oslo 20. Filharmonikus hangverseny.

Stockholm 20. Operazene. Cherubini, Paisiello, Donizetti, Wagner, Verdi, Rossini, Puccini, Smetana műveiből. 22.10. Griger A-dur szónáta.

Szombat, november 23.

Budapest. 9.15: Hangvers. Közreműködik: Steller M., Hüttler P. és Kertay F. Zongorán kísérő Polgár Tibor. 1. Kienzl: A bibliás ember (Kertay). 2. Beethoven: Változatok egy Hangel-témára. 3. Massanet: a) Herdes — ária, b) Elégia, 4. Leoncavallo. Bajazzo. 5. Frescobaldi—Cassado: Toccata. 6. Brahms: a) A temetőben, b) A kovács. 7. Gastaldon: Musica Proibita, 8. Granados: Intermezzo, 9. a) Franz: Összel, b) Classen: Hazatérés, 10. Puccini: Tosca — levelária. 11. Tarnay: Valse serenata. 12. Tarnay: a) Vándorbot, b) Kösirkő. 13. a) Kacsóh: Rákóczy megtérése, b) Buttykay: Ezüstáirály. 14. Manuel de Falla: Spanyol tánc. 15. Sjöoss: a) „Hogyha büntül...”, b) „Mért nem tettem...” 9.30: Hírek. 12: Déli hangverszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. I. honvédegyalozozred zenekarának hangversenye. 1. Dr. Schlemmel Emilné: Magyar honban — induló, 2. Waldteufel: Éljen a tánc, 3. Adam: A nürnbergi baba — megnyitó, 4. Verdi: Othello — ábránd, 5. Hiloczky—Fricsay: Magyar bordal. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.30: Hírek, élelmiszerárak. 3: Piaci árak. 4: Szalay László dr. novellái, felolvassa Baróthy József. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 5.10: Gramofonhangverseny. 1. Bizet: Carmen — virágária, 2. Verdi: Trubadur, 3. Chopin: Mazurka, 4. Donizetti: Lammermoori Lucia, 5. Verdi: Traviata — Brindisi, 6. Bloch: Nigun — Improvisa, 7. Verdi: Trubadur, 8. Leoncavallo: Bajazzo, ária, 9. Verdi: Aida, 10. Mascagni: Paraszttbecstlet, 11. Rossini: Szevillai borbély. 18.15: Kertész Jenő felolvasása. 18.45: Gordonka-hangverseny Bach, Dohnányi műveiből. 19.50: Shakespeare: „Romeó és Julia”. 22.15: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek, majd Rigó Jancsi és cigányzenekarának hangversenye. 22: Hírek.

Bukarest. 16: Könnyű zene. 16.30: Román zene. 20: Színházi előadás.

Bécs—Graz. 18.20: Sedlak—Winkler négyes hangversenye, Csajkovszkij: Es-moll vonósnégyes.

Berlin. 12: Szórakoztató zene.

Frankfurt—Stuttgart. 20.15: Szemelvények Wagner, Verdi, Caruso, Hamsun,

Ford, Jack London, Strauss Richard, Richter György, Chaplin életének híresség előtti korszakából. 22.15: Vidám zene Mozart, Rossini, Adam, Flotow, Lortzing, Wagner, Narschner, Smetana, Dittersdorf és Wolf-Ferrari műveiből.

Hamburg. 20: Zenekari hangverseny. 22.45: Mozart, Schubert, Schumann, Schöberg műveiből hangverseny.

Köln. 20: Offenbach: Frici és Lizi műveiből.

Königsberg. 20: Zongorahangverseny. Chopin-keringő. Liszt XII. rapszódia.

Königswusterhausen. 10: Dalok.

Lipce. 19.30: Musszorgszkij „Boris Godunov” című operája.

München. 20.10: Dalok.

Belgrád. 22.10: Táncczene.

Zágráb. 20.30: Parasztkörös hangversenye.

Prága. 19.05: Szórakoztató zene. 20: Vidám óra. 21: Gramofon tánczene. 22.20: Kávéházi zene.

Pozsony. 20: Közvetítés Prágából, 21: Szórakoztató zene.

Kassa. 20.30: Dalok. 21: Táncczene. 22: Közvetítés Prágából.

Ostrava. 21. Táncczene. 22: Közvetítés Prágából.

Milano—Torino. 20.30: Lohár: Vig özvegy — operette. Utána tánczene.

Róma. 21.02: Római négyes hengv.

Zürich. 20.10. Énekhangverseny. 21: Mandolin- és lanthangverseny.

Varsó—Kattovics. 19.25: Gramafon. 20.30: Gilbert „O-la-la” című operetteje.

Krakko. 20.30: Kamarazene Arenski, Lalo műveiből.

Oslo. 22.05: Néger éneknégyes dalai.

Stockholm. 22: Régi és modern tánczene.

London. 19.45: Bach szvitjei.

Csupa jó könyv féláron

(Az egyik legkomolyabb magyar könyvkiadó, a Népszava könyvkiadó könyvei)

Kaphatók az Új Kelet könyvosztályában

1	A. Leonid A pince mélyén	136 helyett	68
2	Balzac A lidérc kv. 35		17
3	Csehov A fekete barát	110	55
4	Csehov A koldus	110	55
5	Csehov A vizsgálóbíró	136	68
6	Farkas Kisértetek	86	43
7	Freossen Az „Anna Holmann” elűlyedése	68	34
8	Gogoly Tanyai esték	144	72
9	Hamsun Őszi csillagok	68	34
10	Hago A tenger munkái 2 kötet	170	85
11	Keleti Csókoltatom az anyosomat	22	11
12	Multatuli Max Avelar	144	72
13	Rubin Egy szegény diák feljegyzései	7	3,50
14	Wells A felszabadult világ	82	41
15	Wells Ugh-Szumi	82	41
16	Zola Az álom	78	39
17	Zola A pénz	102	51
18	Zola Róma	256	128
19	Zola Páris	222	111
20	Zola Jó polgári koszt	102	51
21	Zola Claude vallomásai	96	48
22	Szalay Az éltető halál	42	21
Olcsó ifjúsági könyvek:			
23	Ego Dacos Miska	48	24
24	„ A régi ház gyermekei	52	26
25	Mesekincs a világ népeinek meséiből, kövte	76	38

100 lejen aluli rendelésnél csak a előzetes fizetés mellett

Vágja ki és küldje be:

Az Új Kelet könyvosztályának

CLUJ

Alulírott megrendelem a „Csupa jó könyvek” következő számait:

A könyveket kérem utánvétellel küldeni A könyvek árát egyidejűleg küldöm

aláírás

IX évfolyam

IX évfolyam
A vándor

A vándor

A bécsi egyetemi előtti zsidó diák a Heimwehristák között mélyreható párt napra rá a egyetemeken ino temi polgárok a diákok ellen, ak denütt a zsidó tendők, mert ők mindenütt külföldi Poosony, Brünn itt, hol amott ü lönböző ideológi zsidó diákság, az követsége által telen, hazátlan bécsi események meglepetés erejé vens példából is szellemet, amely bizonyos rétegek Azonban a csodá mével vettünk tu temeken történte hogy a csehszlov szellemű atmoszf legágyra a mind antiszemita prop nyen mítsem vá Berlinben és Bé is a német diák do kollegák ellen német diákság, a howe Calergi grü duli istapoloja Ny ciónak és a real nánsabb kifejezés musnak.

A zsidó diákok az időnként szint sággal felbukkann követelések semm számunkra. A zsi zaik csupán, kité sorstragediájának az egyetemes zsi dása fogja magá dásbe esnének, ha el akarnánk mor arról, ami a prág meken az utóbbi Adjuk át a szót e társunknak, az at nekért harcoló és nionalista politiká nak, amelynek há után először talál mitizmus kérdését objektív kritikai egyetemi esemény Dimitrescu „Curentul” egyik „borló örület” cím cikk többek kö mondja:

„Volt valamikor A. N. C. nevev kompromittálásra melynek alaptökéj ott politikai amb nek célja az volt, hogy nagy politika gyára való ütés ával oldja meg. zsidók tulságosa mi istenáldotta gorsasággal soka tjtében a városok nemzeti méltóság záságos bandák ak a román nem sztaságát olyképp